© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

336.
Lat. Hung.
FM 1/439.
M. Nyelvemlék
7

Horvát-codex.

1522.

Kiadta Volf György: Nyelvemléktár. VI k. 255–359 l.
Budapesten, 1879. 8r. Academia.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Aevt mijſteppen zent gergelij doctor
mongija · hogy az olij ember meltat
an az adando ſokra · ky halat nem
ad az adatot ioktol · Seneca pogan
bevlc es vgy mond · hgeen rvſſagob
dologh · halat nem admij az jo tetelek
reol · Jnneten vagyon hogy mijſko
von iſtennek diſcipvſegeb zvleſſe
zvz maria · mijntevnc zamlalgat
tahan ſokat tevt es tezen · mert va
lamij ſont vagyon · mijnd ez mij
atta vagyon · ennek okaert hogy
ne lelkeſſevnk halalathanoknak ez
az vr iſtennek es zvz marianak jo
tetelevel · jr kezdetnek iſten fianak
teſt fel vetelevel · es zvz marianak
evrevmeol meltoſagaval valo teln
ezenkeppen mondvan ·

vrvkteol fogva · es az jdeoktvl
nek eleotte · mijnek eletten feold
lenne · zeregtetven vagyok · ezekeet
mongija bevlc ſalamon · pelda bezed
reol ir kevnyvenek nyolchad rezebe ·

W. JANKOVICH MIKLÓS
GYŰJTEMÉNYE 1820-ig
M. N. MUZEUM
KÖNYV-
TÁRÁBÓL

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Zeretewijm · chodalatos amij istenewnk
nek mij hozijank valo zerelme · Igeen
chodaltozando az ew io voltanak meg
mutataſa · Mert ewreultewl fogua
meg zerzette az ew meg tudatozha
tatlan bewlcheſſege mijat · fel wennij
az mij termezetewnket · meg teſteſew
leeſnek mogija mijat · az diſcherſegeb
zuz marianak melyeben · hog mijn
ket · otos allatok tewzzewl mentewl
alab valoktat · mijnden terewntet al
latok fewlewt magaztatna ewnewn
magaban · az az · hog iſten lenne
ember · es ember lenne iſten · zent
ianoſnak mondaſa zerent · te hog lenn
teſte es latozijk mij bennewnk · Bij
zonual mij lehet ezneel chodalatoſb al
lat · mijnt hog ember lenne iſten ·
es melyet az menijek megnem fog
hatnak · hog az egij zuznek mehe
ben be rekeztueen · meg fogatneek ·
Bizonnyaban nagij choda volna · hog
ha az menij le zallana · es az fewld

Ex Museo
Hungarico

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

hez egyeseulne · de sottal chodalatosb
hog az isten menynek teremteye es
mendenetnek teremteije · egyeseultes
seet amit btalatos termezeteunthez ·
Annak okaert mongija damascenus
az misus esten · Misteppen leuttek
egije · isten es ember · ezt chodalyak
angolok · feelnek eget · zozat bazteg hal
gat · elme meg fogyatkozik · mistoron
egi lean ezentteppen fogta meg istent
ewmelseben · hog az zentteknek agyon
bekessegent · holtaknak eletent · el veg
teknek jduessegent · Getet damazenus
mongija · Getnek felette · mychoda
embernek nagyob meltosag · mint
hog ember lenne istennek atyafia
es testuzele · Ezinek okaert vgy mond
zent bernald · aleitom hog immar
engemet megnem vtallyat isten · az
en tetemem · en testem · es en atyam
fia · Mychoda zeretet nagyob ez ze
retetneel · Ezt meg bizonesit iduezei
teunk · es meg irta zent ianos Ezenn

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

vernek harmad rezeben · monduan · Ez
keppen zerette iſten ez velagot · hog en
egyetlen egy fiat adnaſſa · hog minden
ky en benne hyzzen · elne vezzyen · de va
lyon evrek eletet · Azert ez az ky amy
zyvevnket keuankoztagyja es zoreygyja
ſtenhez · ez az ky amy lelkevnket ekp
daltozaſsa feel fyggeztyy · Mert az ur
iſten evrekteul ezenkeppen zerzette ·
hog az aldot zuz marianak meheben
teſteſeulne megy · es lenne emberre ·
Ennek okaert mongya az iſteny beul
chesseg · ez felyul mondot Igeket mond
uan · Evrekteul fogva · es az Idevtnek
elette · myynek elevtte feuld lenne ·
zerextetueen vagyok · Az az · Evrekteul
fogva megy vagyon zerextetuen · hog
az iſteny beulcheſſegnek chodalatos zer
zeſebeul · iſten emberre lenne · veueen
teſtet zuz mariatul

Vt kezdetyk az zent atyaknak kevan
ſagoknol · es iſten fyanak teſt feel

Veteleert Lalo ſmadſagrol ſras.
Ezenkeppen monduan dauid kiral
nak es prophetanak mondaſaat.
Oſtende nobis Dne miſericordiam tua.
Az az. Vram iſten vutaſſad meg ne
kennk te irgalmaſſagodat. es agyad
nekennk te ſduezeyſtendet. Ezek meg
vadnak iruan az ſoltarnak nyolchuan
negyed rezeben. es mondatnak az em
beryi nemzetnek kepeben. kyi kenan
nyja iſten fyanak meg teſteleſet. em
berre leteet. Mert emberyi nemzet
az myi elſen zuleyſnknek bynevel vala
karhoztatot. ſok gonozoknal meg zo
reyſtatot. es pokolbelyi teumleuchſre
vettetett. Eſmeg vala emberyi nemzet
ez velagnak ſok kyi jelenthetetlen neue
lyſaſagokra kevldetett. es az menyey
haznak kyi reketzteteut. Es myert em
beryi nemzet meg eſmerte vala. hogy
kylenben megnem zabadulhatna
hanem chak iſten fya myat. kynek
volna veeghetetlen erdeme. myſtep

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

pen ezt meg monta zent lelek mynden
prophetak zaya altal · es o teuruenbe
li zent atyaknak teterent peldaul mi
at · Annak okaert az zent atyak ·
mynd tellyes emberi nemzetnek kepe
ben · lyumbosban kyaltnak vala te
uanuan meg zabadulny · es mond
nak vala · Vram isten mutassad
meg netewnk te irgalmassagodat
minket meg valtuan · es te idues
segedet · az az cristust agyad netewnk ·
Annak okaert ez zent atyaknak te
uansagoknol es jmadsagoknol zoluan ·
lyarmakat vegyewnk ezewnkben ·

Elseu kyt ezewnkbe kel vennewnk
mondatyk jmadkozasnak kel
nyergesnek · Masyk mondatyk
el vegezesnek · lyarmadyk
mondatyk valaztasnak · : —
Mondam hogy az elseu mondatyk
jmadkozasnak vagy kewnyergeesnek ·
Kyrewl anyatos doctorok zerent gon

dolkothatonk · hog mykoron az zent
k annak tartatmanak fogua lymbos
ba · Pokolbelij eurdeg atar kala es
vaytok vralkodnij · mykeppen zolgayn ·
zent peter apostol mondasa zerent · Krist meg
grt masod kezmijuenek masod rezeben
mondvan · Kyteul valakij meg gyeuzetyk ·
az annak zolgaija · De maga pokolbelij
eurdeg meg esmerte vala · hog az zent
praznak hyrdetese mijat · az zent attyak
vemenlijk vala cristust istent testben jev
uendeunek · es kteent zenuedeunek em
berij nemzetnek meg valtasaert · &
nem vegij vala ezeben pokolbelij eurdeg
az istenij tanalchot · alenggija vala hog
istennek nem kellene kteent zenuednij ·
Es hog tijzta ember chak · eleget nem
telsetne · meg fijzetueen az teut chalard
sagnak kaarat · Ennek okaert pokol
belij eurdeug kenelsegre feel neuekeud
veen · meg chufoluan lijmbosba azent
atyakat · monduan az igeket kijt meg
vadnak jruan elsen kijralij kezmijnek

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

tűzenheted vezeben monduan · Valazzatok
tezzenletek ferfiűat · tű le zalűon en ve
lem teſaltodaſira · Jemmel jemmen el es
zabadűſon meg tűreket · Es bozzontuan
az eurdeg az zent atűaktat · monda en
nektűk az bezedetet tűt meg jrt zent
malachiaſ teuűuenek harmad reze
ben · Zintſagos műnden tű iſtennek
zolgal · es műchoda műereſegtek műert
zolgaltatok enneku · Annak okaert az
zent atűak ſűruan mondak jeremiaſ
Pelsetanak ſűralmarol jrt teuűben ha
lo igetet monduan · Arnak lettenek ·
zolgak uraltodnak mű raűtonk · es
nem volt ky műntet meg voltana ·
el fogűot amű eurenmenk · el eſeet
amű feieunknek coronaűa · Jay mű
nekeunk mert vetkezteunk · Valhat
adam emberű nemzetnek atűa · vigyaz
taliűa vala eutet monduan · Műnem
mind eurekke el veet iſten · vagy mű
nem mind vegűg el zakazgűa es jr
galmeſſagat nemzetrenl nemzetre ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Wlastan azert el megyek ur istenhez · es
kezmyerget evnekij · Wlondanak az zent
atyak · Jo ez bezeed · kyt zolal · Azert be
mene adam lelek zerent · az istenij felleg
nek elewben · es le esueen mondia adam
fob zylletanak mondasat monduan · Wla
nus tue &ric fecerunt me 2 & Az az ·
Vram isten te kezeyd teuttenek es terem
teuttenek engemet tellyessegyel mynd kezr
myeul · es ezenkeppen hertelensegyel le vech
engemet · Wlonda ur isten adamnak · &xi
stimasti inique qd' evo tui similis · az az
O adam · alenytad ekkelen · hogy hozyad ha
sonlatos lezek · mystoron kemanad az en
hasonlatossagomat · meg fedlek tegedet
es allatom te orchadnak elewben · Valyat
meg gyede adam · es kezde mondany
ennen magaban daudnak mondasat
monduan · Obmutui 2 silui a bonis ·
2 dolor meus renouatus est · Az az ·
Meg nemuleek · es negtegleek zokthul ·
es en banatom meg vyula · & o bizo
dalnak es en ereut venen adam ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

monda az igeket hijt meg vadnak jruan·
negijed terulij teunnuet vtolso vezebe mond
uan· segijenlem en orchamat fel emelne
menyben· en alnokſagimnak nagiſſaga
ert· de maga ur iſten irgalmaz ennekem
daud ꝓphetanak mondaſa zerent· az te zent
irgalmaſſagod zerent· es te tenniereulesijd
net ſokſaga zerent· vakarijad el en ette
lenſegemet· Vram te benned rementent
tem· eurette ne segijenuljek· te igaſſa
godban zabadoh meg engemet· Vallyad
en hozijam te feuledet· ſijes hoz mench
meg engemet· minden en meg marade
timmel· Talpat eleu alla iſtennek igaſſa
ga· monda· Mijt zolz te adam· mondnan
az ur iſtennek· te igaſſagodban zabadoh
meg engemet· Nemdee meg vagijon
zeregnen az iſtenij igaſſagnak· hog az
bijneſek le vatartaſſanak eleuenek penn
uebeul· es az igazakkal be ne jrattaſſanak·
terreul buzonſagot tezen Daud ꝓphета es
az ſoltarban monduan· Conuertantur pe
catores in infernu ꝛc· az az· forduliſa

nak az bünesek potolßa · mynden poga
nok tük el feledyk istent · Azert te bynes
mytoron bünes les · igazan haggyatol
potolßa · mynden te mes maradektyddal ·
tyteul vontatot az bün · Ezeket halyuan adyn
mes jüjede · es el futa urnak zyne eleul · Es
sürüan kezde mondany az igeket · tük mes
vadnak yruan jeremiaß propheta sürzalma
rol valo elsö kezdetben elsew rezeben ·
mondyan · En sürüan · es en zemem vi
zet hozyan · mert az en fyaym lettek el
vesztek · Esmeg monda adam · Jaj enne
kem mert az en lacos voltom el nyult ·
Talat mynd az zentek kezdenek nagy
sürzalmal sürnyja · es kezdek mondany
jeremyas prophetanak mondasaat mond
uan · Mynkeppen vete el ur · izrahelnek
nemeset · es megnem emlekezek az
en labaynak samely zekerewl · El euzte ur
en oltarat · es adot mynket ellensegnek
kezeben · Azert mytoron az zent atyjak
maradnanak sürzalomban · monda en kez
tet daud propheta · Mynd atartok sürnyja

Kiveulschetet euzue az zentetet · Kyst zerzettet
az testamentomot Magyi az teurueent az al
dozatoton · Mert edes az ur isten · es az
eu zrgalmassaga mynden eu myeltende
ny felet · & bezedettel meg eveuseudenek
az zent atyat · euzue gyeulenek tanalc
va · hog az betessegnek meg nyeresere
Kennetseget Magyi Kennyergest Kevldenenek
ur istennek · es valaztanak nagyi zent
segyben neegyi farsiatat · az az · Issaias
pphetat · Hieremias pphetat · Job pphe
tat es Dauid pphetat · es mondanak ·
Ezek zent emberek · Kiket valaztot
ur isten nem chalard zeretetben · Mert
ym Issaias istennek zelentese myat
eleue meg lata allatoknak zenuen
den allatokat cristusba es anyazent
egyhazba · Jeremyas meeg anyanak
melyeben meg zenteltetet volt · Job
egyegyenkent ember vala · Kyhez hya
sonlatost isten szuldenn nem lele ·
Dauid kedeg tanot valla sannelt
auagyi tanolsagot tenn samuel da

udvol mondvan · keveset ur esmaganak
ferfiak · es zivenek zerelme zerent · az
az damdot · Mondanak azert az zent
atiak · menjetek el urhoz · imadvan
mendenetnek idvessegetert · es fizvan
mondnak vala az zent atiak · Legyen
at dub orones urak 2 reconcilietur vo
bis · 2 ceh · Az az · Jhalgassa meg ur
aztu imadsagtokat · es meg engeztel
tessek tu nektek · se el ne hagyion tiste
tet gyonoz idevben · Esmeg mondanak ·
Deus miseretur viri 2 benedicat no
bis · 2 ceh · Az az · isten kegyelmezzen
annagy irgalmazyon neteunk · es meg
algyon mijntet · meg velagoseja es
orchaijat mij vaitonk es irgalmazyon
neteunk · Ezeket mondvan · el mene
elenzer urnak elejben Isaias mondvan ·
O uram mendenhato isten · teurneed
le az egeket · es zallanal le · hogy len
ne mijluan azte neued az te ellensegid
net · Ime te meg haraguttal mert
vettezteunk · es maszan uram mij atiank

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

nagyi · mi kedeg mindnyaian nagyonk
ſaar nagyi fenld · es te kezellnek mukaya ·
Ivam ne haragoſſal · es tovabba ne em
lekenzzel ami alnokſagyintrol · Vallat
ezeket halvan atya iſten · tetente az Iſraz
ſagra · es monda az Iſraſſag · Iruan ua
tyion ez iſaias ꝓpheta mijat · kemmienek
halvan extend rezeben monduan · Tanoz
zal el en terlem · ne kenzelekſ en hozyam
mert nem nagyi tijzta · Ime iruan ua
tyion en eleittem · meg adom es meg
fizeteum · es kebelekben az en alnokſa
gokat annagyi es atyaknak alnokſagit ·
Ezeket halvan iſaias ꝓpheta meg jue
de · es meg tere az en tarſiſhoz ſiruan ·
es monduan · Siriatok az kemanatos
orzagon · mert nijnchen beteſſeg az al
nokoknak · ur mongya · : · Maſodzer
el mene ur iſtennek elenben hijremias
ſiruan zoluan · kit meg ert ſiralmarol
valo kemmienek utolſo rezeben mondua ·
Emlekezzel meg uram · mi kenrtent mi
netenunk · tekeenched es laſſad ami bozzu

sagontat · Amii atijaiint vettezteneк · eo mi
viseltext az eu almotsagotat · saij minekeunk
mert vettezteunk · mijre selec el mijntet
ur isten eurette · Es hagyuan mijntet napok
nak hosszuságaban · sordenic mijntet ur
isten te hozzad · vigyad meg ammi napjin
tat mijtegyen tezdettenlsogua · Talat az
igasság istennek parancsolatjabol monda
az igeret trit meg jrt zent hieremias p
pheta monduan · Te azert ne akarj jmad
nod ez nepert · mert az eu thialtasotnak
ideien · es az eu gyjeutrelmetnek jdeien
megnem halgatom · Tenen magad jrtad
ezeket hieremias · hogha moises es samuel
alland en elettem · mindhen en lelkem · ez
nephez · el vetettem euket en orczam elenl ·
Ezeket halvan hieremias ᵖpheta meg vette
ne · es meg tere az zent atjatthoz · mond
uan · Valaztattatnak ᵹ seregij sijrjatok
ellel es nappal · es ne vegtegyjen thi zemetek
nek haija · Tarmadzer elmene istennek
elenben job ᵖpheta · es zolvan eu zijnnek
teserenuegzben monda · thi agija ennetem

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

hog jenyen en tereſem · es amelyet varok
hog meg agya ennetem iſten · eſmeg vgy
monda · bochas vram ennetem · mert ſem
myſt en napym · Myg nem bochat en
netem · ſem el nem bochat hog el nyelyem
az en tereuſegemet · Betteuztem · my
tegyet teneted o emberetnet euryzeuye ·
Myre betetteel engemet temagadnat
ellenkeudeuye · es lettem enen magam
nak nehez · Myre nem kezed el az en
bynemet · es myre nem kezed el az en
alnokſagomat · Talat monda ur iſten ·
kychoda ez · ky be fedezneen az regy bezeden
ket · keuelergeſre zerzet tudathan bezedet
kel · Nemdee te ſemmiſe tezede az en ztyletе
met · hog te meg igazultaſſal · Mert ky
chode allat az en akaratom ellen · ky atta
eleub ennetem · hog eſmeg meg agyam
neky · Talat event veuecen Job propheta ·
hog kagy bezeddel el teurnen iſtennek
haragyat monda · Tudom vram hog
mendenekет teher · es hog ſemmiſnemen
gondolat elnem tyltoltathatyk tetenled ·

annak otuert magamat meg feddem
es penitenciat tartok hamuban · Esmeg
monda · Az mendenhato istenhez zolok
es az en kialtmat en zijne elevt meg
feddem · es en lezen en idvezitetem ·
Esmeg vgy monda iob · Vram isten mi
ve veritend el az orchadat · es alcitaz
engemet te ellenfegeuednek · az leuelzal
ellen · kit az zeel el vagad · mutatod az
te hatalmadat · es az azon pozdorpat
euldeuzend · Jrz en ellenem keserevfeget
tet · es meg akarz emesztened · en iffyv
fagomnak bimenuel · Talhat nekv zola
istennek igasfaga monduan · Mivg akarz
illyeneket zolnod · mijnem meg chalma
isten az ithletet · es az mendenha mij
nem el fordeitgia azt amij igaz · es
mivt hazual istennek ha igaz leitendez
auagy mivt ach evnekv · ha zeplentelen
lezen az te vtad · tenen magad irtad ezeket ·
Wlendenek kit mennek alatta vadnak
enijmijm · es nem engedek keuniergesre
zerzest hatalmas igeknek · Meg hijede

Job Apheta · es elfuta az evtarsihoz fi
vilmeltal mondvan · El vezzen az nap
hiben Zulettem · es az en hiben mondatot ·
fogantatot ember · Mijre adattatot
nevolnasnak velagossag · es elet azok
nak hijt leletnek teserevsegeben vadnak ·
Talhat az zent agjnak mijnd mjaman fijr
nija kezdenek mondvan · Vaj mert
lent az ur isten · mikeppen mi ellense
gevnk · el vete evtevle izrahelt · Esmeg
mondanak · setetsegevgyben hellyeztetevt
minket · mikeppen evrette meg hol
takat · es mikoron hialtanank · hijre
kezte amij Imadsagjinkat · Vram mij
tetevnk tegjetlensegevnk · es tegedet
haragra Ingerlettevnk · annak oka
ert egeztelhetetlen vagij · Meg verteel ·
es nem bochatj meg · Lassad vram
mert meg mitollak es Zallokat mijre
ank · menden ellensegevnk · Ezenkep
pen az zent atjnak sijralmban es fa
kodasban meg pvztuluan · monda
nak egij masnak · Mijt tegjevnk

1 10.

Jmmar tovabba · Nemelyek mondnak
vala lelekben · nem ßükseg tovabba
vr isten teremtenunk · mert meg te
lneſsettette vr isten az ev haragyat ·
es nem tekent my reank · de zent
Jeremias Propheta zoluan es teszteuk ·
monda · Ne vegtegyetek · azert hog
nem volna vilagossagotok · mind addig
mignem tekenchen es lasson isten me
nnekbeul · Mert ennen magam irtam
ezeket monduan · Meg arvadanak az
vizek en fenemen · mondeek · el vezeek ·
de Jllyan vram isten az te nevedet
az vtolso veremben · meg halgatad
az en zomat · el fordeytad az te fyledet
az en zepegesemteul es kyaltasomteul ·
Talat Dauid Propheta es vgy monda ·
en es ky irtam az soltarban mondua ·
Az zegenyeknek kyaltasotat meg hal
gatja vr isten · sent azt mondom
hog bvzyatok · tudvan ezt bvzonual ·
es en irtam meg az soltarban · hog
meg estent vr isten bvzonsagot da

udnak · es megnem chsalika extet mondá-
te melsednek dsmenlchebenl veteet az teze
tedre · talpat mondanak daudnak mjnd
nisaijan az zent atjat · Menjsel azert
te es ur istenhez · es kemjeregen maj ertewnk ·
Mastan kedeg mjj es kjalchonk ur jsten
hez menjetben · es kemjerewl mjj raijtonk
amjj istenewnk · es meg emlekezjk amjj
atjaijnknak testamentomarol · talpat
daud zsoltza kezde lelekben fel mennjj
lelekben menjetben es mondany · Apa
rite michi portas ivstitie · Az az · Nyjsa
tok meg ennekem igasságnak kapuit ·
be megjnek enbelenek es vallast tezek
ur istennek · ffelele nekjj zent mjsjal
archangjal monduan · Jelenched meg
vrnak en mjsattam az te vtadat · es
meg adgja atezjnvednek keresjt · felele
daud · Az es zjnvem jo igeet kerendent ·
en magam mondom meg az kjralnak
az en dolgomat · Monda zent mjshal ·
Lassad daud · hogy az kjralt sokaijg ne
nehezeled hozija bezeddel · ffelele daud ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Az en nyelvem olvjan mynt az gyorson
jro mesternek talla · hjamar meg mondom
az en dolgomat · Tanjtat az angelok · elenl
vetetuen Jeretettel · mennek vala ur jsten
hez monduan · Memento dne dauid ·
Az az · vram emlekezzyel meg dauidrol ·
es menden en Jeledsegeremul · es monda
ur jsten · jn veni dauid ſnū meū · Az az ·
Meg lelecm dauidot en Jolgamat · en
Jent olajommal meg kentem entet ·
es az en bizonjagom es az en irgalmaſ
ſagom en vele vagyon · es en nevembe
fel magaztatnjk en Jarua · Monda da
uid Jent myrhaval · kychoda vizenbe
engemet ez ereus varaſban · es be bi
tetek dauid ꝓpheta az angelokkul · es
hezde dauid ꝓpheta tetoua ſpacialny
egy angelyj carbol mas angalyj carba ·
egy angelyj Jerbenl mas angelyj Jerben ·
es tekentuen az helnek kyeſſegeet Jepſe
geet · monda · Quam dilecta taberna
cula tua dne virtutū · O vram jſten
melyj jgyen Jerelmed az te anyadod

erewknek ura · kenankozik es meg fogmatto
zik en lelkem urnak pituarahan · hram
bodogok hik lakoznak tehazadban · mert
erewkkenl erette dicheornek tegedet · Talat
futuan daud zpsleta istennek zekuhez · hol
enl vala zent haromsag · es alazatoson
le terilezkenduen zmada lelekben zent
haromsagot monduan · Algyon meg min
ket isten · mik isteneunk · algyon meg min
ket isten · es felyek eutet fenldnek menden
hatarn · Talat monda ur isten · mint
atarz daud hog tegyek teneked · ffelele
daud · hram isten hol vadnak az te irgal
massagid · mikeppen meg esteutteel dauid
nak te bizonsagodban · te mondottad · es
en meg irtam · hiuk en hozikam · es en
meg halgatom eutet · hizandeiktom en
tet es meg dicheruistem eutet · napoknak
hozikusagaual meg teultetem eutet · es
meg mutatom euneky az en idueziteumet ·
Azert hram isten te hozikad hialtok · en iste
nem ne vegtegy en volam · kelfel hram
mikre aloz · kelfel ne hagyiad vegre · mikre

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

fordeittod el ate orchadat · el feledend az my
mjomor vfagymkat · hozdtv amy lelkevnket
az tevmlechbevl · hog tegyevnk vallast azte
nevednek vram iften · Talat iftennek pa
rancholatmabol monda Daudnak az Igaz
fag · Nemdee daud tenen magad irtat ezt
mondua · Igaz az vr iften · es igasságot ze
retet · egyenefséget latot az ew zime · Azert
az Igasságnak teuruenyje agyia azt · hog
az bimeset potolban fordultassanak · ffelele
daud · halgas vefteg te maftan o Igasság ·
fe megne banc engemet · mert iruan va
gyon · hog vrnak irgalmafságy · menden
myelkevdetymek felette vagyon · Annak oka
ert · ereut vevueen daud monda vr iften
nek · Igaz vagy vram · es igaz ate iteleted ·
de maga tegy ate zolgaddal ate irgalma
fagodzerent · emleketzyel meg vram ate
irgalmafságydrol · emleketzyel meg vram
ate gyevletkezetendrevl melyet biyrtal kez
detteul fogua · legen vram ate irgalmafságod
myvraffonk · mykeppen remenkettevnk te
benned · Talat mynd azent athak es kyalt

vagy mondanak · Ne reminiscaris Dne delicta
Az az · Ne emlekezzel meg vram az my bun
unkrul · avagy my zuleynknek bunevnkrul ·
se vegy bossza allast mybunevnkrul · Miyre
ezzel mynket vegre · meg haragust az te ha
ragod az te eledelydnek folyyra · Mutassad
meg vram mynekunk te irgalmassagodat
es te idueszegedet agyad mynekunk ·
Ezenkeppen az irgalmassag kemerevnk em
beri nemzetevn · es munda vr istennek ·
Vram te fel kelueen irgalmaz sponnak ·
mert ideye hagyon evnekvnk irgalmaznj ·
mert el zent az zden · Nemdee tulaydo
node reneked irgalmaznj · es zntab illic
ate io voltodnak · myselkednek ate irgal
massagodzerent · hogynem chak atta tuz
ta igasságodzerent · Valuan daud az
irgalmassagot es erte zolnj · halat aduan
monda · Misericordias dni met'nu cantal
Az az · vrnak irgalmassagat evrekke enek
lem · de ennek felette emberi nemzet es
halvan az irgalmassagot es erte zolnj ·
Fezde nagy ereussen kyaltanj · monduan ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

O istennek irgalmassaga · O istennek
meerhetetlen begyessege · O istennek
hoz holta · irgalmaz my nekevnk bra ·
legen bram isten my raytonk az te ir
galmassagod · kelyssel bram segelÿ
myenket · es zabadeyc meg myenket
az te zent neuedert · Talhat ezenkep
pen az evrek irgalmassagnak isten
ne meg engezteltetuen · monda da
uid ÿphetanak · Mennel daud pro
pheta · mert meg latogatlak tyte
ket · es fel kevlteum th raytatak az
en igemet · daud ÿphet kedeg
ez magat feuldre le terÿeztueen ·
es halat aduan monda · Vallast te
zek bram isten tenecked en telyes zÿ
vembevl · meg telentem menden
te chodassdat · Evrevlent es vigadok
tebenned · kyntornalok te felsegeb ne
uednek · Meg telentem az te neue
det vr isten az en atyamfyaÿmnak ·
az igazak kenzent dychyrlek tege
det · Es meg teeruen daud ÿphet

az es tarsulhoz · monda nagy ewrewm
mel · ky[k] felyted vr istent · Dicserye
tek ewtet · Jacobnak menden magzatia
Dicseweychetek ewtet · mert nem vtalia
meg az zegenyeknek kenyerzesetet ·
Meg erteem az vr istentewl · mert da
uidnak ewrekke meg targya az ew ir
galmassagat · Valyat mynd az zen
tek · az az · az lyamboshely zent atyak
meg ewruendenek nagy ewrewmmel ·
Halat adanak az vr istennek · Es ew
nagy ewrewmetben Jmyliyen zeep
enekek enekelenek vr istennek mond
uan · Benedictus es dne deus patrū
nostroꝝ · et laudabilis et gloriosus
in secula · Az az · Aldot vagy myn atya
inknak vra istene · Es dicsyreres es
Dicsewsegres mynd erekke · Es aldot te
Dicsewsegednek nene · ky zent · Es Dy
cheretes · 2 cf · Aldot vagy te Dicsew
segednek [+] templomaban · es Dicsheretes
es Dicsewsegres mynd ewrekke · Aldot
vagy ky te orzagodnak zent zekyn

[+] zent

14.

eulz · es Dicheretes es Dichenſeges
mynd eurette · Aldot wagy te ſtenſeged
net ſtapyan · es Dycheretes es Dychen
ſeges mynd erette · Aldot wagy · ty
zeletnet tollayn ſarz · es Dycheretes
es Dychenſeges mynd eurette · Aldot
wagy · ty cerubin angelon eulz · eur
uenyeket auagy melſegeuket nezuen ·
es Dycheretes es Dychenſeges mynd
eurette · Algyanak tegedet mynd
te angelyd es te zentyd · Dycheretest
es Dychenſegeſt mynd eurette ·
Algyanak tegedet menyek es feuld
es tenger · es menden my es bennek
wagyon · Dycheretest es Dychenſegeſt
mynd eurette · Dychenſeg legen
atyanak es fyunak es zent leleknek ·
Dicheretesnek es Dychenſegesnek
mynd eurette · Mykeppen wala tez
detben es maſtan · es mendenkoron
es mynd eurette amen · es Dyche
vet es Dychenſeg tyztelleſeg es hatal
maſſag es paranycholat · Amen ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Masod reze ez predicacionak mondatik
el vegezesnek · mert nagi vetekendees
tamada az istennek irgalmassaga ken
zent · es istennek igassaga es bizonsaga
kenzent · emberi nemzetnek meg zaba
dulasarul · ki el vegezteteek istennek
beuletlessege miat ez keppen · es sele
elmelkendeest veti zent bernald doctor.
kinek karom keppen elmelkendhetennk
auagi gondolkodhatonk · Elenzer az
irgalmassagnak bezedenek eleue ve
teseet es meg bizonesitasat ez keppen.
Mert az irgalmassag vgi mond vala.
kegnessegs auagi irgalmassag · az oli
nemolyas embernek segelleny auagi ir
galmazni · ki ennen magamiat sel nem
kelhet · es ezrag irgalmassag meg bi
zonesitia vala sok keppen es sok okos
sagokkal · Elenzer az irgalmassag meg
bizonesitia vala ez t hog az nemolyas
embernek irgalmazniual · istenn ter
uenbeul · Masodzer bizonesitia vala ×
~~teurten teruenbeul~~ · Harmadzer pogan

× egyhazi emberetnek teurueuebeul

15.

beolchnek teorruembeol · Negyedzer ·
haraſſi teorruenbeol · Mondam elegzer
hogy az irgalmaſſagz bizonelta iſtenii
teorruenbeol · mert iruan hatſion ſzolgeta
miſat monduan · Ornak irgalmaſſaga
eorekteolſoguа miſnd eorekke · eotet
ſelevten · Esmeg vgyi mond tovabba ·
Miſnem el feledtegzik az vr iſten irgal
maznii · auagyi miſnem megy targyia
az ев irgalmaſſagat ев haragyiaban ·
Azert irgalmaznii kel emberii nemzet
nek · ев ezenkeppen ereoſeiſtii bala az
irgalmaſſagz az ев mondaſat monduа ·
Ekkelen ев mendenesteol ſoguа alkol
matlan · az felſeges irgalmaſſagnak
iſtenenek · megy nem mutatnii az
ев nagyi felſeges irgalmaſſagat ·
kinek nagyi irgalmaſſagat kialgyak
menden iſtenii teorruen ев zſhetek ·
Mert edeв az vr iſten mendenekнek ·
ев az ев irgalmaſſagyi menden ев mi
elkevdetii feolent · Azert te vr iſten
menden te miſelkevdetiidnek felette

kel tenned az irgalmassagnak myelken
detyt · aduan tenen magadat embery
nemzetnek megy valtasaerth · : —
Masodzer az irgalmassag bizonesita az
egyhazy emberetnek tevruenysebevl
ezenkeppen monduan · Mert amely
egyzer kellemetes let · tovabba kelle
metlen nem lehet · Az ur istennek
kedeg kellemetes volt embert terem
teny ez vegezetre · az az · az bodogsag
ra · Azert hya az ur isten embert az
bodogsagra teremtett · talyat azon
bodogsagra megy kel hozny irgalma
son az bynben eseez vtan · Es megy
vgy mond · hogy az gyenlensegek megy
elnyttendenk · az baratsagok megy
belsyttendenk · mykeppen megy vatyon
gruan az tevruentesben · de adam
nak. es bvne volt gyenlensegez · es
keent erdemlet · Azert melto o ur isten ·
hogy az te irgalmassagod zerent be
uelyed megy embernek az te tegyel
melmessegednek es irgalmassagodnak

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

21
16.

baratſagat zerelmeet io teteleet · meg
bochatuan az es bineet ·
Iparmadzer az l irgalmaſſag bizonesta
pogan benlchnek tenruenmebent · ezen
keppen monduan · Menden nemen al
latnak alkolmas az · amit illic es hoz
ya · az es termezet zerent kalo tulaidon
ſagazerent · mikeppen ariſtoteles es
porphirius mongya · monduan · tu
laidonſag ez · melly egimek es men
denkoron illic · Mikeppen pelda · illic
embernek meuetnii zolnii nezni ·
okoſtodnii · Az ur iſten + kedeg tulaido + nek
na irgalmaznii · mikeppen enekkii anya
zent egiikez · iſten kinek tulaidona
irgalmaznii es bochatnii · Azert ha
tulaidona irgalmaznii · talhat irgal
maznikel embernek · & meg bizo
neſtatik termezet zerent kalo pelda
ual es · mert az kegieſſeg es irgal
maſſag tulaidonſagok az nagii es ne
mes lelkes allatoknak · Nemes az
oroſlannak haragia · mert az es elenite

le terhezkendeknek megy bochat · Az medue
es igaen haragos lelkes allat · es az erdeu
diszno igaen eretos lelkes allat · de maga
meg bochatnak es elenkenek le terhezken
dezknek · Annak okaert altolmas medto
hog az ur isten irgalmassagon · peniten
cianak alazatossaga miatt · le terhez
kendek embernek · :

Negyedzer bizonyenta az irgalmas ha
vasu tenyuczenbeul ezenkeppen mondua ·
Mert halaknak chalardsagal · nem
kel ennen maganak segellenj · hog az
bol kenuetkezhet jutalm anagu nye
resegg · sem kel halaknak kenuetnu
anagu nyernu nyereseget anagu jeue
delmet · az en hazugsagabol · de nu
ert az kegyo adamot es euat chalard
sagual chala meg · azert hog enkek
az en zolgalatyara es fogsagara kal
tozatnaya anagu fordeltanaya · en
nek okaert az kegyonak gonossa mijat ·
nemkel esnekn nyernu nyeresegent
anagu jeuedelmet · kartuan embern

nemzetent mendenkoron es tenteleben.
Esmeg vagy mond. az temruennek
lyaznalnak az meg chaltatnak es.
es az megnem chaltatnak. Kel azert
segellenj az istenj teuruennek. az
meg chalt embernek.
Azert mykoron az irgalmassag illyen
okossagokkal lyattanassa atyja istent
irgalmassagra es emberj nemzet
nek megh baltasara. az bizonsag
ellene al vala mondnan. O irgal
massag myt zolj te. azt akarode
lyok en bizonsag el vezjnek. Mert
te o eurek atyja isten. mykoron te
legj isten. es lyamissag tebenned
ne legen. Lam irtan vagyon
lyog urnak bizonsaga eurekke meg
marad. de te ur isten azt mondad
embernek. valamelj lyoraban ejen
detek ez fanak dimenlchebeul. lya
lallal lyaltok. Azert vagyskel. lyog
ez te sententciad ereussen meg ma
vagyon az te bizonsagodban. es ezen

keppen ember maraggion halalban · Erre
az irgalmassag feleluen monda · nemdee
hol ez meg vagyon iruan · hog vrnak
bizonsaga eurette meg marad · vgyan
ottan legottan vtanna jg vagyon meg
jruan · Mert meg confirmaltatot meg
eveusegitetest mij raytonk en irgalmassa
ga · Azert ez irgalmassagot meg tel ten
nij emberij nemzetnek · hog meg zaba
dejtassek en ertem · hogne lattassek
az vr isten irgalmatlannak lennij · ez
ben kedeg obizonsag neked es · netem
tel engedned · hog kedeg ez sententia
sanak ellene ne alij te bizonsag · akit
eles keteel mondtam · Valamelij hora
dan eijendetek ez dijmeskchbeul · halal
lal haltok · legen jmezenkeppen ez ·
hog ember meges halyon · es nemij
keppen megse halyon en ertem · az az
az irgalmassagert · Az az · Meg ha
lyon ember test zerent · melij halal
nak zukfegeben eset az sententianak
miatta · De megnie halyon ember

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

az evrek halallal · Eben kedeg teneked
o Istassag engednedtel ennekem irgalmas
sagnak · mert iruan kagyon az soltarba ·
Nunquid in etnũ proiicet deus · Az az ·
Wlynem mynd evrette el hany el veet
isten · auagy mynem el zakaztya mynd
vegyig ez irgalmassagat · nemzetevel
nemzetre · Monda az bizonsag · bizonya
ban teneked nem engedny · Igen
kemenseges dologgnak gtylem · Wlert
gruan kagyon · hogy az ur isten nem
haborusagnak oka · hanem beteszegnek ·
Illyek azert embernek irgalmazny
olly modon · hogy b az bizonsagnak
gyalazat ne adasseek · Ezeket latuan
az igassag · hogy az bizonsag engedet
volna az irgalmassagnak · Monda
nekyk az igassag · myt myeltek ty
o irgalmassag es bizonsag · Mynem
el fordelgtya isten az igassagot gtyle
tet · mert iruan kagyon az soltarba ·
Igaz az ur isten · es igassagot zeretet ·
egyenesseget latot az ez orchaya ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Azert nem hagyiok ezenkeppen irgalmas
nij embernek · hog en ki vetkeztessem.
az az · az igasságs · Mert az igasságs meg
keresij ezt · kit meg irt isaias mondua.
El vetessetek az kegyetlen es az bunes
hogne lassa istennek orchendegyet.
Monda az irgalmassags · O igasságs ne
legy ennekem ellenem · de legen em
bernek irgalmassags atar chak en
ertem · ha adamert nem lezen · Mert
gruan vagyon az soltarban · Urnak
irgalmassaga menden eu miselkeu
detij feleut vagyon · Azert ha isten
nek irgalmassaga menden miselkeu
detij feulent vagyon · talhat igassa
gsnak es felette vagyon · Annak
okaert teneked es engednedtel enne
kem · hog ember irgalmassagot nyer
yen · Monda az igasságs · egyeb kep
pen nem engedhetek · hanem hog
ennekem es eleg legen · sem illik
hog isten chak irgalmassaga zerent
miselkengyek · de igassága zerent es ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

97. 19.

Legen azert eleg ennekem embernek bü
nereul · mind az utolso fillerig · mi
keppen meg vagyon irvan zent mathe
kennyuenek enteud rezeben monduan ·
Bizon mondom nektek · hog nem me
gyjenk innen ember · hanemha meg
adangya az utolso fillert · Ezek meg
leuen jol neked engedhetek · hog ember
meg zabadeztassek · de ha ennekem
eleg nem leszend · talat az igazsag el
veg · Az biznt kedeg meg bocsatnij
eleg tetel nekeul · semmij nem egyeb ·
hanem az biznt megnem feddenij ·
ha kedeg az bün megnem feddetik
talat valamij dologz zertelen el ha
gyatik · melij zertelenseg nem illetij
istennek orzagat · azert nem kel em
ber irgalmaznij ·
Azert mistoron illjen vetekezödesek ta
nattanak volna az irgalmassag ter
zent · az bizonsag terzent es az igaz
sag terzent · Az atia evrek menden
hato isten · ada menden ihletet tennij

es parancsola ez dolgot el valaztanij.
Az fiv tedeg · ki atia istennek beuilche
segenek es mondanijk · zent pal apostol
nak mondasa zerent · Meg halgat
uan mijnd az teet felnek mondnak
es monda · Az igasság ezt mongia.
en igasságz el vezek · ha adam halal
ban nem marad euelette · Az irgal
massag azt mongia · en irgalmassag
el vezeek · ha adam irgalmassagot nem
tesuet annakij nem mjer · Ez azert
az el vegezet sententcia ez vetetendesen.
hog legen io teen es io halal adamnak.
es mijnd az igasságnak · mijnd tedeg
az irgalmassagnak meg lezen · amijt
teer · Ezeket haluan atija istennek
beuilcheſſegetevl · mijndenet el chodal
tozanak es mondanak · Mijkeppen
lezen ez · mijkoron az ~~halal leg~~ teen
legen teserev · es az bijneſetnek ha
lalok gyoz · zent jras zerent · Azert
mijkeppen lezen io teen es io halal ·
Monda atija istennek beuilcheſſege

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

auagyn az bÿro · Kereſteſſeek adamnak
ſiſan keżżevl alÿ ember · kÿ menden
keppen legen nyaż ember · es legen
nyżta menden bÿntevl · meeg az ere
denden bÿntevl es nyżta legen · es
kÿ ne legen melto meg halny · es
ez illyen nyżta artatlan es nyaż em
ber halyon meg żeretetbevl · es gyer
tevrteſſeek kenoztaſſeek emberÿ nem
żetert · holot es ne legen kenteles
az halalra es az kenra · ezenkeppen
eleget tezen az igazſagnak · es embe
rÿ nemżetnek irgalmaſſag adatyk ·
ezeket halvan az biżonſag · el futa
es meg kereſle mynd ez żeles ze
Lagot · es kereſÿ az biżonſag · ha lel
yetÿ ez illyen nyżta artatlan embert ·
es ſenkÿ nyżtanak bÿntevl nem lelet
yeteteek · meeg chak egÿ napÿ gyer
mekes feuldevn · żent irasnak biżo
nyſtaſa żerent · Tahat mykoron
az biżonſag meg teert volna · az
biżonſag es irgalmaſſag elevl leleek

egyimast · es meg kerde az irgalmas
sag · hogyha meg lelte az artatlan
igazat · ffelele az bizonsag · mendenek
el kaylottak az igassagtul · egyietem
ben lettenek kazontalanok · minchen
ki jot tegyen · minchen egy es · mi
keppen daud zpalyeta monygya az sol
tarban · Talat monda az igassag es ·
nolya meg leletneek ez illyen igaz
ember · de ez chak tiszta ember vol
na · Mykeppen tenne elegyet istennek
igassaga zerent · az ez halalaual vagi
kenyaual · emberij nemzetnek bune
reul · Mykoron emberij nemzetnek
bune · legen beegkhetetlen nelezze
gen · Azert es · mert az bun lent
az beegkhetetlen ionak ellene · azert
es · mert az bun · emberij nemzetet
beegkhetetlen iotul foztot meg · (
Menden ember kedeg beegyel va
lo erdemen · azert ha igaz meg
lelekhetneek es · ez artatlan igaz em
ber · nem tehetne eleget emberij

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

III 21.

nemzetnek bünnert · Valjat monda az
istenij zeretet : akar mijt vetekedzije
tek embernj nemzetnek mesz valtasrol ·
ez az igasságos ember · es legen tijsta
menden bün nelkül · es az ez istenij
zerelmebül eleget tegyen emberert ·
tijsta igasságz zerent · az ez kenjjual
es halalaual · es ezenkeppen eleget
tezen az irgalmasságnak · az igasság
nak es · es ezzel egyetemben ki velen
tetik istennek beegthetetlen zerelme ·
mijkoron az ur isten embert illyen
igeen zeretet · es mesz mosta eztet
az ez zent vereben · az ez bünbül ·
ez istenij zerelmnek sententziajan
mesz engezteltetek az igasság · es
bekeségnek chokolasat ada az igasság ·
az irgalmasságnak es az zeretetnek ·
es valjat az igasság es az bekeség ·
egyj mast mesz chokolak · Valjat
monda atja mendenhato isten · men
deneket bevlchességben tettenek : ez ve

lagot teremtuen · ezenkeppen mendenekel
benlcheſſegben · az az · fiuban tezeunk · ez
velagot meg epeſtueen · Monda fiu
iſten · ime en teez uagyok · hog legen
ez irgalmaſſag · ez zeretet · ez igaſſag ·
es ez bizonſag igyreben · Mert az fenn
nek feiſeben meg hagyon iruan en ro
lam · hog en meg tenneem az te akа
ratodat · es ezenkeppen el vegezteuek ·
hog az iſtennek fiia ember legen ·
es hog az en teſt feel vetele miſat · es
kenya miſat emberij nemzet meg za
badeſtatneek · O azert hiuſ lelek ·
O criſtuſnak zent vereuel meg kol
tot · laſſad melij nagy zerelmel zere
tet tegedet az irgalmas ur iſten :
Laſſad hiuſ lelek melij nagy irgal
maſſagot te veled tenn · mene to vol
tat neked mutata · hog en felſegeb
go leuen · te eretted biineſert akara
ennen magaban eleget tenny · es
miſtoron te biines ember fel nem tel
hetneel · enmagat te alad vete · hog

regedet fel emelne: Meg alasa enma
gat te eretted: es zolgamat zemelijet
vene fel: hij az te bijnejjdet visele az en
testen. hogtij bijnettel meg holtal
jgassagval elij: O azert istenij bevlches
segnek jgeen tedues vegezese es jtij
lete. vgijhog isten legen ember. tij
teen zenuedeseuel meg valtasseek
emberij nemzet: Melij meg valtas
vsl vgij mond zent gergelij: O bo
dog vijn. tij jl nagij meg valtoot
erdemleel vallanod: O tegijelmesseges
isten. mijnemen dischijretetet es ha
la adasotat agijont teneted. Mert
ha zer ezerzer adon adnoijont ma
gonkat te eretted tenotra es halalra:
megtes kijsseb volna arra: kijre te
neked meltan tartozont: jllijen nagij
tegijes es merhetetlen aijandokodert
es te nagij jo tetelederth. :

Jt kezdetik jmmar arrol valo jras.
hog mijnemen tulaijdonsagbelijnet

kel vala lennij az istennek anyanak.
vgyan ezen lezen az predicacijonak
harmad reze eb

Mondam hogy harmad reze ez predica
cionak mondatik · annyan valaztasnak.
Minek vtanna az limbos belij zent
atyak megy tuttak volna · hogy az isten
nek fianak megy kellene testesenlny ·
az ew ewrekteul fogua valo valaztot
anyatul · Tanalchot tartanak ez zent
atyak monduan · keresseunk hgyen zep
iffiw leant es zuzet · ky alyon kyralv
elevt · es zolgalyon ewnekij · Olyat ke
resseunk · hogky melto legen az ew fal
lasara fogadnij amij istenevnkket ·
Se lelessek ez zuzben olij doloss · hogky
az ew felsegenek zemeyt megy banta
nalya · hogy ne hozzon mij reank at
kot · az aldomasert · Talyat az terh
zent atyak kezzel monda zent iob
apheta · ezt tevtelletessegyel mij nem
tudhatyuk mijndenkeppen · hogy me

45
23.

ny es mynemes tentelletessegettel tel
fenlenn az istennek anyanak · hanem
ez dolgot illic meg telentenenne az
istennek benlchessegenek · ffel tele
iesus sirak fia es · ky ecclesiasticusnak es
neuezteteyk · es monda · Menden benl
chesseg ur istenteul wagyon · tenger
nek fenuenyet · essennek cheppeyt · es
nelagnak nagysagat · ky zamlalta meg ·
Istennek benlchesseget · mendenetet
elenl neuent · ky tudakozta meg · benl
chessegnek gyientere kynek telente
tent meg · es az okossagyt ky esmerte
meg · Egyn az mendenetnek felseges
teremtoye · menhato es nralkodo iste · + den
en teremtette entet · Az az · az Jus
en Jus anyat · Az az · teremtenden
net elene meg lata · es sok tentelle
tessegenttel meg eteseytendennek ele
ne meg esmere · En chak enmagya
az ur isten · latta es meg zamlalta
es meg mertekletle · es menden en
nyelkendetn felet fel magaztatta

es menden testnek felette · az en ado
manya zerent · es mondanak az
zent atyak · bochassonk legatot ten
uetet istennek beuelchessegelez · hogy ta
nelyon megy munkat · mynemen tu
laydonsagbelynek tellenny · es mene
tenkelletessegegnek ekessegeuel tel fen
leny annak · thy melto valaztatny
istennek annyaua · Azert az zent
atyak bochatak dauid zyghetat isten
nek beuelchessegelez · Jutuan tedeg
dauid istennek beuelchegelez mondo ·
Dne adte ysugi doce me facere vo
luntatem tuam · quia deus meus estu · 2 ℓ
Az az · Uram isten te hozyad futottam · ta
nelyc engemet tennem atte akaratodat ·
Az te kelled be uizen engemet yrgaz fenld
ben · az te neuedert uram megy eltec en
gemet az te egyenessegedben · Mert tudom
hogy bodogy az · melyet te tanelytandaz ura ·
es az te tenruenyedbenl tanelytandod entet ·
Azert perlet tegadet o enyrent benlches
segy tanelyc engem tennem atte akara

todat · az isten fiainak ÿ annának tulaj
ságynak meltóságynak választásárol · Ÿſe
lele az istenij benlchessey dauid ÿſmetainak
mondúan · Ualgassad es meg tarchad ·
melyeket en tenéled ma zolok · Az dra
galatos Zuznek · tÿnek istent tel fogadnij ·
tel ę illyen nemes Zuznek lennij az istenij
zeretetnek napiaual exaltenzentnek Zuz le
annak lennij · Es ę velagij allatatlan
ságnak hologyanak tel lennij az en
labaij alat · menden fenldyeknek vtala
lagija miat · Es en feiemben tel lennij tÿ
zenteet chyllagis coronanak · mert tizen
teet nemeſſegnek tulaidonságynal tel
fenlenij es dicheſtendnij ę meltóságos
Zuznek · Melij nemeſſegnek tulaidonsá
gij tennuetlenzuek jde ala ÿmmar · :
Elsen tulaidonsága ę nemes Zuznek ·
hog en legen igaan zerſeges ·
Masod tulaidonsága ę begyes Zuznek ·
hog en legyen nemeſſeges ·
Harmad tulaidonsága ę bodog Zuznek ·
hog en legen dauid kÿral nemzetebenl ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Negyed tulaydonsaga ez tegyes Zuznek
hogy ennekj maria legen Nene.
Ested tulaydonsaga ez Zent Zuznek hog
en menden bunteul tiztassagos legeen.
Iatod tulaydonsaga ez. hog en legen
menden iozagos myelkendetekkel. igeen
meg ekeseytetent.
Ieted tulaydonsaga ez Zevelmes Zuznek
hog en legen Zentfeyel fel magaztatot.
Nyolchad tulaydonsaga. hog en legen
estennek arpandokaual igeen tenkelletes.
Kylenched tulaydonsaga ez Zent Zuznek
hog en holna tiztassagos Zuz.
Tizzed tulaydonsaga. hog en legen fe
gadassal iosephnek Zenteltetent.
Tizen egyed tulaydonsaga. hog en
legeen ferfiunak regnezetent.
Tizenkettend tulaydonsaga ez fel ma
gaztatando Zuznek. hog en legeen
nazaretben lakozo.
Nyolcadam hog elsen tulaydonsaga nagy
elsen chyllag. kyuel drichetendyk ez
bodog Zuz maria. mondatyk Zepses

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

49
25.

net · Mert az istennek anyanak fel
let lenny · es nalt igaen zepseges zuznek
mynd testben mynd lelekben · Ezert
vgy mond salamon · Tellyes zep vagy
en zeretesem en baratom · Ezert ymadgyon
terdees vagyon · hogyha altalmas valae
istennek anyanak igaen zeepnek lenny
testy zepseggel · ennek ellene neketenkedik
es mondatyk · hogy az istennek anyanak
nemkellet volna lenny zepnek testy zep
seggel · ez okaert · Mert az istennek anya
ban semmy hybaiagnak nemkellet lenny ·
de berulchnek mondasa zerent az testy zep
seg · dalard malazt es hybasag · ennek
felette az testy zepseg assonyallatokban ·
vezedelmnek oka · Mert assonyallatoknak
zepsegekert · sokat veztenek el · Azert mon
gya syrak fya iesus · az zuzet ne nezzed · hogy
megne botrankozyal en zepsegeben · Azzo
nyont marianak kedeg kellet lenny men
deneknek idueszegnek okanak · es nem ve
zedelmnek okanak · Azert assonyont ma
rianak nemkellet zepnek lenny · testy zep

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

seggel · ennek felette · Az istennek tel
let mutatnij nagij alazatossagot · az
ez meg testeleuseben · zent pal apostol
nak mondaszerent · mondwan · Meg
alaza magat · zolganak zemelijet fel
veueen · de nagijob alazatossag testet
uennij zernijen anijatul · hogyuem zer
anijatul · azert zernijeunek tellet len
nij az istennek anijanak · Es terdesre
feleltetijk ezentessen · hog az istennek
anijanak nem tellet lennij zernijen
net · de tellet lennij az istennek zent
segeb anijanak igaen zepsegesnek ·
meeg testij zepsegessel es · Es ennek
tellet lennij sot okotert · melij okotat
uet nagij albert ·
Elewzer tellet zepnek lennij istennek
anijanak · ene eleue meg mutatas
nak uagij meg iegijeſett zesnek okaer
Masodzer meg iethees nek okaert ·
Harmadzer hasonlatossagnak okaert
Negijedzer diczijretes zozagnak
okaert · Mondam elewzer · hog az

26.

istennek annanak tellet lennii igeen
zepnek meeg testi zepsegel es · eleue
meg mutataſnak vagii meg iegyze
zesnek otaert · Mert az iegyzeszesnek
az iegyzel haſonlatoſnak tellennii ·
de mind az azzonyallatok tiſt eleue
meg mutattak vagii meg peldaz
tak iegyzetek kriſtuſnak anyat · ezek
mind igeen zepek voltanak · az zent
iraſnak biſonyiſtaſa zerent · Miſtep
pen judit azzon · rachel es rebecca ·
Maſodzer tellet zepnek lennii az iſten
nek annanak · az meg iegyczesnek
otaert · az az · az belſeo zepſegnek
auagii lelkii zepſegnek otaert ·
Mert az kiilſeo zepſegnek mijatta ·
vitetik az emberii ertelm az belſeo
auagii az lelkii zepſegre · Mert az
job es zeeb leleknek · nemeſb es zep
zeeb teſt tel auagii illic · Azert az
emberii teſt · nemeſb es zeeb men
den egyieb ottalan lelkes allatoknal ·
az otoſ leleknek nemeſb egyieſeoſleſeert

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Azert az Jsz marıaban volt teuttelletes
zepſegge az ew lelkenek · tellet lenny azo
nyonk marıaban · criſtuſnak vtanna
teſtnek teuttelletes zepſegenek · Jsarmad
zer tellet zepnek lenny az iſtennek anya
nak · haſonlatoſſagnak okaert · Mert po
gan beule vgy mond · hogy az termezet
be hellyeztetet eren · haſonlatos allatokho
haſonlatoſſokat teremtuen · Azert hja meg
nem bantatyk az termezet · talat hja
ſonlatos lezen az fyu ew atyaſoz anyagy
anyaſoz · de myert az aldot Jsz maria
fiaranak criſtuſnak ieſuſnak tellet len
ny Jgeen zepnek · Dauid ppheta mon
daſa zerent · mondıan · Emberetnek
fiyay ſelet · zepſeges abraz · ſem lelkelet
kedeg yt termezetnek valamynemen
bantaſa · mistoron criſtus Juletet anya
tul atyanekeul · zent leleknek zerzeſe
myat · ennek ew myeltozdety teuttellete
ſeuk · Azert mykeppen criſtus Jsz maria
nak fyja volt Jgeen zepſeges · ezenkep
pen tellet lenny es volt Jgeen zep azew

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

53
27.

anya es · az zeplentelen zuz maria · Ne
gyedzer kellet lenny zepnek az istennek
anyanak · diechyretesb rozagnak okaert ·
Mert az bodog zuz maria ygeen tiztasagos
volt · es az ew tiztasaga ygeen nagyon dy
chyretes · de az tiztasag diechyretesb az zeep
emberekben · hogynem az zernyeu embe
rekben · Azert mykeppen diechyrtetnek ne
mely zent zuzek az testy zeepsegtewl ·
mykoron az testy zeepseg zerkeztetyk
az lelky zepseghez · Mykeppen enekly
anya zent egyhaz nemely zuzektewl mond
uan · zeep vala orchaual · de zeeb vala
hyttel · Ezenkeppen az bodog zuz maria
mento melto menden diechyretre · es
nagyal jnkab kellet es kel ewtet dyechyr
ny az ew tiztasagarol · az ew testy nagy
mondhatatlan zeepsegeben · : —
Masod tulaydonsaga · auagy masod
chyllag · kyuel kellet diechetendyk az
bodog zuz maria · ky mondatyk ne
messegnek · Mert az zuz maria volt ·
es kellet lenny nemesseges zuznek · nagy

albertnak mondaſa zerent · ſok okokert ·
Elezer kellet lennij nemeſnek azzonijonk
marianak · ſel magaztataſnak okuert ·
Mert azzonijont marianak kellet ſel
magaztatnij · menden emberetnek es an
gelotnak felette · ennek okaert kellet
lennij azzonijont marianak · mende
netnel alazatoſbnak es jozagoſbnak ·
de mijkeppen zent bernald mongija ·
hog nemeſb es dicchijreteſb az alazatoſſag
az nemes nemzetben · hogynem az nem
telen es el vetet emberben · Azert hog
azzonijont maria melto legyen mende
netnek felette ſel magaztatnij · kellet
evnekij fenlennij annagij tamadnij nemes
nemzetbenl · Melij nemes nemzetben
nagijob es dicchijreteſb volna · az ew zu
zeſſege · Mert mijkeppen zent agoſton
mongija · hog azzonijont maria ſolya
mendenetnek felette ſel nem magazta
tot volna · hja menden emberetnek fe
lette magat megnem alazta volna ·
Maſodzer kellet lennij nemeſnek · hja

55
28.

ſonlatoſſagnak okaert · mert miſteppen
mongiia ſiiuak fiia beule · hogy menden
lelkes allat · euchoziia haſonlot zeret · ſo
ganbeule es vgyi mond · hogy az haſonla
toſok · eureulnek ew hozziaiok haſonla
toſſoknak · ennek okaert az kiraliok es ·
kiraliu nemzetbeul atarnak magoknak
segeſt kennii · Az nemeſſek kedeg eſmeg
nemes nemzetbeul · Azert miſtoron
criſtus iſten · legen vegtelen nemeſſegen ·
Mert az igaen nagi felſeges nemeſſeges
atiiatul · az az atia iſtenteul euretteul
fogua zuletet · meltoſagos nemzeſſel ·
kellet azert ez nemeſſeges iſten fiianak
lenniu · ew hozzia haſonlatos nemeſſeges
aniianak · Zarmadzer kellet lenniu
nemeſnek azzoniunk marianak · ked
ueſo zolgalatnak okaert · Mert miſkep
pen zent Jeronimus mongiia · hogy
keduesb az nemeſſeknek zolgalatiok ·
de az zuz marianak kel vala zolgalniu
felſeges iſtennek fiianak · azert hogy az
ew zolgalatia keduesb volna · kellet ew

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

zeky lennij Igeen nemeſſegeo zuznek.:-
Iarmad tulaidonſaga auagy Iarmad
chillag. tyuel diſcheteudnik azzonijonk
Zuz maria. ty mondatnik daiud tyral
nemzetſegenek. Mert az iſtennek anija
nak tellet lennij. daiud tyral gyiewte
rebeul. Mert mijteppen az zent Iras
bizonelgyia. daiud tyralnak let az
Igyieret cziſtoſrol. tyreul daiud zolga
ta eunen magza vgij mond az ſoltar
tewnben mondian. Mely eſtent ur
daudnak bizonſagot. es megnem chu
lya eutet. te melyednek dijmeuletebeul
tezek az te zekedre. zent Iſaijas es vgij
mond. ty jer ieſſenek gyiewtereubeul az
vezzeu. Melij ieſſe volt daiud tyral
nak atija. es az eu gyiewtereubeul verag
megyien fel. Ennek okaert az angijal
meg hijrdetuen azzonijonk maria
nak criſtuſt. Jg monda eu rola.
Aggia eunekij ur iſten. eu atijanak
daudnak zetnyt. Zijraij mijkloſnak
mondaſazerent. daiud tyralnak az

57
29.

velagh zekhyreul auagh orzagarol ertuen.
ygen ezenkeppen cristus nem eul daud
kyralnak zekyn. sevt inkab mex tagtada
pilatosnak elevtte. mondvan. Az en or
zanom nyughchen ez velagbol. Az ezeket
zola az angyal az menyeu es lelkeu or
zagrol. kyu volt mex peldazatuan+ez + daudnak
velagh orzagân. Mykeppen menyeknek
orzaga peldazatyk ez velagh auagh
ydev zerent valo orzagon. Azert ezek
beul nyluan vagyon. hogy azzonyonk
maria volt daud kyralnak nemzete
beul. es istenteul valazatoky.
Negyed tulaydonsagga. auagh lyarmad
chyllag. kyuel dychekevdyk azzonyonk
zuz maria. az ev nevenek meltossaga.
Mert az istennek annat kellet nevezny.
ez meltossagos maria nevel. Mert
ez maria nevnek mynatta ygazban je
lentetyk mex. az ev zuzeu es meltossagos
fogadasa kyuel istennek fyat fogada.
hogyuem atar vely egyes nevnek mynatta.
Azert mongya zent bernald mondvan.

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Zolyont keueset az maria newrevl.
mely maria nev magyeraztatik. ten
gernek chillagyanak. Wely tengernek
chillagya ygeen ygazan illic az isten
nek anyanak. Wert mysteppen az
chillagy ew magyanak teureſe neteul
ky bochatya az ew feneſſeget. ezenkep
pen az zvz maria ew magyanak teu
reſe neteul. Zulte istennek zent fiat.
Wlykeppen az feneſſeg ky ky jen az chill
lagbol. az chillagnak feneſſeget meg
nem kyssebelyty. ezenkeppen az zvz ma
rianak ew zent fya ieſus. az ew zvz
anyanak zvzeſſeget megnem kyſſe
belyte. Mert az zvz maria. iacobbol
tamadot nemeſſeges chillagy. ky
nek ew feneſſege meg vilagoſelyga
mynd ez velagot. kynek ew ſo vela
gossaga fenlyk meeg memyorzagba
es. poklokat es altal hat. Annak ok
ert meltan kellet vennyi neuet az
chillagtul. az istennek anyanak.
Wert vgy vala meg Apheta ltatua

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

59

moises ꝓpheta miat mondtuan · ffel 30.
tamad az chillag iacobbol · :—
kutend meltossaga · auagy euted chil
lag · kinel kicheknedik azzonyonk
maria · Mondatik kiztasagnak · mert
az aldot zuz maria kin vala valaztan
do istennek anyasagara · kel vala ev
nekij lennij menden binteul valo
zeplentelen kiztassagos zuznek · Mij
keppen ez meg vala ꝓphetaltatuan
bevlc salamonnak miatta mond
uan · Telijesseguel zep vagij en zere
tevm · es zeplen nijnchen tebenned
az az binnek zeplenije · Mert nem
illic vala meg zeplesevlnij istennek
anyanak valamelij binnek zeplen
euel · Mert vgij mond bevlc · hog
az ur isten nem lakozik · az binnek
alanja vetet lelekben auagy testben ·
zent al anselmos es vgij mond az
zuz marianak fogadasarul mondua ·
illic vala · hog az embernek fogana
sa lenne kiztassagos anyatul · olij

nagy nyttassagual · tyuel nagyob tyztossag
nem erthetheti ystennek alatta · tyneh
az atya eureh ur isten zerzette vala admy
az ev egyetlen egy fiat · ty ev hozza egyen
lev isten vala · melyet zevlt atya isten
az ev zivvidevl · hogy lenne vnnd egy
es vgyan azon · az atya istennek fia
es az zvznek fia · es hogy lenne ez zvz
oly igen tyzta · melyet melto lenne
az fiv istennek evmaganak tyualt
teppen valaztany annyaval · es tyben
vala zent lelek myeltevdendev · hogy
ez zvztevl volna fogadando es zvlendev
felfeges istennek zent fia · : —
Jatod meltosaga · auagy hatod chyl
lag · tyuel dichekezdik az zvz maria ·
mondatyk hozagnak · Mert oly zvzet
tel vala valaztany az istenv anya
sagra · hogy melv zvz volna hozagos
myelkevdetettel meg ekesevlt · Mert
ez zvzevl vagyon ivvan bevlchnek
tevnyueben mondvan · en bennem
vagyon vtnak es bvzonsagnak menden

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

61

81.

malaztya · en benyem bagyon eletyek es bu
zonsagnak menden remensege · zent bernald
emlek otat mongya monduan · Atar mu
nemen modon genteryted magadat · atar mu
nemen modon tenyztyad magadat · nem
agyta eu nyagat beled rejesenlnu az ange
lotnak bya · hanemlya lelyendez meg ete
sentetet jozagos myelteudetenttel · Azert hya
az ur isten sentnek nem agyta egyebnek az
eu bele halo rejesenlest · hanem chak az lelku
jozagos embernek · kenuettenzyk egberl ·
hog az bodog zuz maria istennek anya
volna lelku jozagos myelteudetenttel jgeen
meg eteseutetet · kynek az ₰ ur isten meg
zerzette bala · hog eu nyagat nelku fyul
adnalya · Annak okaert zent agostonnak
es zent bernaldnak mondasa zerent · azo
nyonk maria elenzer fogatta jdueselyten
bet en lelkeben · hognem melyeben · kynek ·
remensegnek es zeretetnek nyatta · Melu
lelku jozagos myelteudetek hya azzonyonk
mariaban nem boltak bolna · az ur isten

es melyeben nem zent volna · Ennek felette
kellet lennij azzonjonk mariának mendenek
felette alazatosnak · mert ella az elsew azzonj
allat el vezte istent tewelsegnek mjatta · Azert
kellet meg lelnij az ur istent azzonjonk ma
riának · alazatossag mjat · mjnd tellyes
emberij nemzetnek · Ennek okaert azzonjonk
maria ennen maga ezt meg bizonewjta
az magnificatban mondvan · meg teben
te ur · az en zolgalo leanjanak alazatossagat ·
JsteD meltosaga · anagij JsteD ehyllag ·
mondatnjk zentsegnek · Mert tel vala an
nak lennij zentseggel felsegesnek · tij az istent
nemzenelje · Mjkeppen illyen nagij melto
sagbolj zuj · tij vala menden zenteknek es an
geloknak felette fel magaztando · Azert zent
segnek nagjob malaztjanak kellet lennij
istennek annjaban · meeg akor es · mjsko
ron annjanak melyeben volt · hogyuem
akar melyj nagij zentben · Es tedeg meg
mutathjatnjk zent vrasnak zereben es ·
vgij dauid Jrjeta az soltarban · Vilag
zentele az felsegges isten az en hajlokat ·

Eſmeg vagy mond · halaſzta iſten eutet
es ſelette nagyon halaſzta · Es meg biſonyos
tatyk hyſtöeul es · mert aſ my egyſebetnek es
meg engetteteut · aſ oly dolog aſzu ma
rianak ſem tagattatot meg · De vagy hiſ
ſzek hog terezteley zent ianos es hiere
myas Apoſtola · meg zenteltettenek ez
anyoknak melyeben · nagyal inkab meg
tellet zenteltetny ez anyanak melyeben ·
Mert lya cryſtuſnak ez felyeul meg mon
dot zolgay meg zenteltettenek · nagyal
inkab meg zenteltetent aſ meltoſagos
anya · Azert mongya zent bernald ·
alettom hog zentſegnek beuſegeſb malaſ
tya zallot aſ zu mariaban · Melly ma
laſt ennekly nem chak tamadaſat zentelte
meg · de meeg ennek ſelette menden
bynteul tyſtan meg tartotta anagy
meg ennyzte · ;
Nyolchad meltoſſaga · anagy nyolchad
chyllag · kyuel dycheſtendyk aſ zu ma
ria · mondatyk teztelleteſſegnek magaſſa
ganak · Mert olyat tel vala halaſztany

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

az istenij anyaszagra · hogy tolna istenek
asszonyaual igen tetelletes · es menden
malasztal tellyes · hog ew tellyesseggel
mendenek vegyenek · hog mondhassa
azonnal maria beolchnek mondasat
mondhan · en bennem vtnak es buzon
sagnak menden malasztya · en bennem
eletnek es jozagnak menden remense
ge · jeruselet en hozyam mendenek ky
keuantok engemet · es tellyetek meg
az en nemzesymbeul · Mert zerze azert
az istenij beolchesseg · hog oly tetelle
tes zuz valasztatneek az istenij anyasagra
tynel tobbelletes istennek alatta nem
ky lehette · cristustul meg kalua · :
Tylenched meltosaga · auagy tylenched
chyllag tynel kichebbnek az zuz ma
ria · mondatyk zuzessegnek · Mert
az istennek zuleenek kellet lenny
igen tyztassagos zuznek mynd testeben
mynd lelkeben · ky meg buzonyitatyk el
zent iraſbol · tyt meg yrt Isaias apolgia
mondhan · Ime zuz fogad es zewl fyat ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

es en nene hyuattatyk emanuelnek · Az
ag · mij velevnk isten · Masodzer meg
bizonyattatyk sok okokbol · hog ag istennek
anyanak kellet lenny tiztassagos zuznek ·
Elsen okossag · mert nem vala alkolmas
hog ag istennek fyanak egyeb atya volt
volna · hanem ag atya isten · s es hog ag
atya istennek meltossaga · ne valtoztat
nek egyeb testy atyara · Masod okossag ·
hog mikeppen ag erek atya isten igye
mondatyk fyu istennek · ky en teule
zuletyk menden teureo neteul · azon
keppen mikeppen ag mij igenk es ·
ag mij zyuevnkben fogattatyk es ky
mondatyk · ag mij zyuevnknek teureſe
neteul · ezenkeppen ag zuletenden isten
nek fyanak tiztassaganak meg muta
tassara · vagy kel vala hog ag istennek fya
fogantatneek es zuletneek zuz anyatul ·
elmenek es testnek teureſe neteul · ag
igeteul vet testben · Harmad okossag ·
mert nem illic vala cristusnak ez ve
lagban binnel jevnij · hogha en teureſnek

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Ky jent vala egyhebetnek byneet el venny.
Kyvenl zent jànos vgy yr tanuuenek elsen ve
zeben mondvan. Jme hol vagyon istennek ha
ragya. Jme hol vagyon. Ky el vezy ez velagnak
byneet. Vegyed otossag. az meg teste serlesnek
vegezety. Az az. mert cristus az vegezetre
tastasult meg. hog emberek zuletnenek isten
nek fiaua. Zuletnek tedeg az istennek fiay
vyonnan. nem az testnek ataragyabol. sem
az ferfiunak ataragyabol. de istenbeul. az
az. istennek ereenel. Mely dologgnak legye
re. kellet cristusnak velenny az fogsagnak
ban. zuz annyatul. mykeppen zent agoston
mongya. az zent zuzessegnec reul vala kemben.
Iarmadzer meg bizonyytatyk peldazasok
nak iasonlatossagabol. hog az istennek anya
nak kellet lenny igaz tiztassagos zunek.
Mert az isten anyanak zuzesse ge meg pel
daztatek az egen boltron. ky megnem ees
vala. Mykeppen meg irta ezt moises appia
kemuuenek Iarmad rezeben. es meg meg
peldaztatek az zuzesse ge. az templom ayto
yan. ky mondatyk be rekesztetnek. es meg

nem nyttatnyk · Mert ky isten megyen altal
en rayta · Egyeb sok peldazasok es vadnak
kyt mastan el hagyatnak vendsegnek okaert ·
Tyzed meltossaga · avagy tyzed chyllag ·
kyuel dychekendyk az zuz maria · mon
datyk fogadasnak zerzetessegenek · Mert
oly zuzet kel vala valastany az istenyy anya
sagra · ky nem chak hogy altalyaban zuz
volna · de meeg ennek felette · fogadas
sal zentelt zuz volna · Es meg mutatta
nyk elezer zent agostonnak mondasabol ·
az zent zuzessegrevl yrt kennyueben mond
uan ezenkeppen · Mykoron az angyal hyr
tetnese zuz marianak · isten fyanak en
tenle valo foganatyat · felele az zuz ma
ria · Mykeppen lezen ez · mert ferfyat
nem esmeret · kyt bizonual nem mon
dot volna · ha en zuzesseget nem fogadot
volna · Masodzer ez meg mutattatyk
okossagbol · mert az istennek annyaban
az zuzessegnek kellet feinleny menteul
nagyobban · de az zent zuzesseg · avagy
fogadasbol meg zenteltetet zuzesseg yntab

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Dicſiretes · Miſteppen teuſtelleteſſegnek
egyeb myelkendetn es · Dicſiretesbek of forga
daſbol · ennek okaert ſnt mynket daud
ꝓpheta az ſoltarban ezenkeppen mondua.
Vouete et reddite dño deo vro · Az az · fo
gadaſt tegyetek · es meg azzyatok ty vra
toknak ſtentekneck · myndenek ty ex ter
myenke anyandokot anyandokozſtok · Azert
talat az ſtennek anyanak es · fogadaſ
bol kellet az ex zyzeſſegeet vr ſtennek
anyandokozny · Dela te azt mondana · My
keppen meerte azzonyonk maria fogadny · az
zyzeſſegnek tarſa' tartaſaat · lya ez zyzeſſegnek
tartaſa tyſtya vala az tenruenben · tyrenl
vgy ſr moiſes ꝓpheta egyk kennyueiek hu
zonlyarmad rezeben monduan · Nem lezen
magzatlan ſem medden az te feuldedenn ·
terre foleltetyk ezenkeppen · hog azzonyonk
marianal volt az zyzeſſeg harom modon ·
Elezer volt eubenne az zyzeſſeg · keuanſag
ban · Mert mynek elevtte ſten fyanak
meg teſteſevleſe megnem hyrdetteteek az
angyalthul zyz marianak · azzonyonk maria

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

az elent Zuſſeget altaliſaban nem fogadot·
mert nem illic bala fogadnij az teuruen ellen·
Ennek kedeg illyen oka vagyon · mert az ter
vennek Idejeben kel vala lennij gazdagsagban
mynd ferfiaknak mynd azzonyallatoknak ·
azert mert cristus idueſeitenk ez ſido nep
kezzel varattatik vala Zuletendennek ·
De magza ez Ideuben az Zuzeſſeg azzonyonk
marianak teuansagaban vala · es fogadaſt
teun az Zuzeſſegre illyen Zer alat · hogy en en
rek Zuzeſſeget tart · hja az ur istennek kel
lemetes · Az en akaratiat es teuansagat
hagyiuan az istenij akarat ala · Masodzer
volt az Zuzeſſeg azzonyonk mariaban · te
temenyeben · Mert mynek vtanna azzo
nyonk maria meg tuda azt · hogy kelleme
tes volna ur istennek hogy Zuzeſſeget fogadna ·
Azert mynek eleotte az angyal hirdette vol
na criſtuſnak foganatiat · es mynek eleotte
azzonyonk maria iozephtewl meg jegyeztetet
volna · azzonyonk maria altaliaban fogadaſt
teun Zuzeſſegnek meg tartaſara · Harmad
zer volt Zuzeſſeg azzonyonk mariaban · ten

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Zenseges ſo atarathol · Mert mynek vtanna
aggonyonk maria volt ſegytſegtetuen Joſephnek.
aggonyonk maria Joſephel eu ſegytſeſeuel egyſe
ſeumben · keuzeunſeges atarathol · es egyſmas
engedetſbeul · Zuzeſſegget fogada · Ezeket Zent
Hyamas doctor mongyſa · : - —

Tizen egyſed meltoſſaga · auagy tizen egyſed
chillag · kyuel diſcheredyk aggonyonk
maria · Mondatyk az ſegytſesnek ſamborſa
ganak · Mert olly Zuzet kellet valaſtany
az iſtenyy anyaſagra · hogky volna ygyen
ſambor · es tiztaſagos ſegytſesnek ſegytſegtet
uen · kynek neue volna Joſeph · Es hogy ennek
ys kellet lenne · ez meg mutattatyk ſok okok
bol · nagy Albertnak mondaſa Zerent ·
Elewzer ez meg mutattatyk eleue meg
peldazaſnak okabol · Maſodzer magyſerazaſ
nak okabol · Harmadzer diczoneg tetelnek
okabol · Mondam hogy elewzer · hogy az Zuz
marianak ſegytſesenek tel vala lennyy · ſam
bornak es tiztaſſagos ſegytſesnek · eleue meg
peldazaſnak okaert · Mert nem illyk vala
hogy az Zuz marianak ſegytſese · peldazatne

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

ek oly emberen ky hazas volt volna testy zer
tezees mia · Mykoron zent Joseph · karta zent
hazassagot az zeppleutelen zuz mariaual ·
Az zuz zent Joseph eurisse · az eu zuz es zent
Jegyesseet · es zolgala mind az fyunak mynd
az anyanak · atyaly tyzta zerelmel · Jollelet
hog hester peldazta az zuz mariat · de maga
azert nem illic vala · hog Joseph peldazta
neek asuerus kyralyon · hog ezenkeppen
azzonyonk maria Jegyesenek kellet volna
neuezetnyi asuerusnak · mert asuerus
kenzent es hester kenzent testy zerkezes volt ·
ezenkeppen sara es · nemzuen fyat ter me
zet neked · ky lenne aldozando az hegyen ·
azonkeppen azzonyonk maria zule fyat
termezet ellen · ky volna aldozando az
kereztfan · de maga nem illeek azert
az zuz maria Jegyese neuezetnyi abrahan
nak · mert abrahan kenzent es sara
kenzent testy zerkezes volt · ezenkeppen
ertetyk rebectarol es Jsaachrol es · egye
bekreul es · de vgy illic vala · hog ez.
tyzta zent hazassag · es az zuz maria Je

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

gyiese peldazatnek josephen · az ew hyusegeben
es hiztassagaban · Melly hyusegget es hiztassagot
tarta ew vranak feleségehez · es melly hyuseget
tarta es vranak az tyttobnak auagy alomlatas
nak meg telentesseben · Az gond viselesnek
hagyasaban · az kenyernek meg tartasaban ·
es az feuldnek fenyedelmsegeben · Azert mon
gya zent bernald · Tyechoda volt es mynde
men volt az zuz marianak segyiese iosephy ·
emlekezzel meg az egyptomban arultatot
nagy patriarcha josephrewl · es tugyad hog
ez zuznek segyiese · az egyptombelly josephnek
nem chak neuoet nyere · de meeg ennek
felette az ew hiztassagat · artatlansagat ·
es malazdiat kewnete · Wlert az egyptom
ban arultatot joseph · az ew vranak hyuet
tartuan · nem akara az ew azzonyaual
veetkezny · Ez zuznek ew segyiese joseph te
deg · erodesnek prygsege elewl el futuan
egyptomban · cristust hordozuan · az ew
azzonyat · ew vranak zuz annyat hiz
tan es hyuen meg emlese · Az egyp
tomban arultatot josephnek adateek

70
37.

alamlatasotnak tyttaynak ertelme · Az zuz
nek tegyesenek iosephnek adateek lenny
vezesnek · az mennyen zentsegeugben · Az
egyptomban arultatot iosephy · meg tarta
az gabonat nem chak ennen maganak ·
de meeg ennek felette menden neepnek ·
Az zuz marianak tegyese iosephy tedeg ·
meg tartandonak beue · ennaganak es
nend es tellyes velagnak · az menyben
le zallot elev tenyeret · Annak okaert
nyughen esreul tetseeg · hanem hog jam
bor zent es hyyn ember volt es iosephy ·
hynek volt tegyestetueen jduezentenek
zent anya · Ezeket zent bernald mongya ·
Masodzer meg bizonentatyk es · hog oly
zyzoek tellet valastatny az istenny anya
sagra · hy volt volna tegyestetuen hysta
sagos es ygeen jambor iosephy neven
embernek · magyerazasnak okaert ·
anagy az iosephy nevnek tegzeseert ·
Mert az iosephy magyeraztatyk benenles
nek · anagy neuekendesnek · Melly nev
ygeen iol illic az zuz maria tegyesenek

mert es jegyzesnek mijatta · mijnd ew magya
hoz zent joseph · mijnd ew terzelehez · mijnd
tedes istenhez · fel kala magaztatuan jga
zob mijelkendetetnek es kelesevl tijztassag
nak beusegevel · Vlert hijtetik hog zent
joseph es tijztassagot fogadot tartam ·
az ew zuz iegyjesevel zuz mariaual · mij
kepjen zent agoston mongja · Esmeg
zent joseph meg bevevle · az jo hijrrel ·
emberetnek tijzteletijuel · es az istennek
anjanak mjatjas tartossagaual · Jar
madzer meg bizonejtatik ez · hog ohj
zusnek kel kala kalaztatnij az istenij
anjasagra · hog zusnek tijztassaganak
lenne tanoja es evrijzevije · az ew tijzta
es zent iegyjesse zent joseph · :
Tizenkettevd meltossaga · auagij tijzenkettevd
chillag · tijuel diczekedik az zuz maria
mondatik az lakozo helnek meltossaganak
Mert az istennek anjanak kellet lakoz
nij · nazaret nevev meltossagos fenev
zarasban · hog be kellyesednek jsaias
apheralasa mondtuan · Jessenek gyjevke

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

75 38.

vebeul jeuthy oz vezzev · holot oz sijdo trasnak bizonsagga zerent igyi uallatnik · Na zaretben lakozo fel megyien oz ev gyiektevebeul · zent mathe ev vgyi iv ezvevl · hogy igyi mondatot ypheteak mijak monduan · Imert nazareusnak vagyi nazaretben lakozonak hijuattatnik ev neve · hogy tedeg ez sele trag · oluasotnak megy vnazt nenemzijeun · reuiden el hazgijom · de terjeunk arra hogy oz istennek beuletheszege · mikeppen vegeze el tanentany dauid ypheteat ozvol mijnemeunek tellenny oz istennek valaztot zulejenek · Azert mikoron megy tanejtotta volna dauid ypheteat oz istennek beuletheszege mendenekre · dauid ypheta nagyi halat ada oz istennek beuletheszegenek monduan · bizonual nagyi oz my vront · es nagyi oz ev iozaga · es oz ev beuletheszegenek minthen zama · es megy teruen dauid ypheta oz zent atyaknoz monda · Cantate dno canticu nouu · qa mirabilia fecit · Az oz · Eneketijetek vrnak vy enekent ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

mert chodat teut · Es mynd meg monda Da
uid ppheta az zent atyatnak · mynemen tu
layssonsagbelynek tellemyl az istennek anya
nak · mykeppen eutet meg taneystotta vala
z istennek beuelchessege · Tahat az zent
athiak tenzeunsegeb tanalchbol · el bochatak
Dauid ppheta nazaretben · hogy ha meg
talallyatnaya ez illyen nagy meltossagos
zuzet · Es tekentuen Dauid ppheta lelekben
Josephnek iegyzet zuzet mariat lenny
igeen zeynek · es menden malaztal tellyes
nek · monda neky · Audi filia et vide · et
ni clina aurem tuã · et concupiscet rex
decore tuu · Az az · Halgassad leanyom
es lassad es hayichad az te fyledet · es te
uanya az tyraly az te ekessegedet · Mert
ew az te vrad istened · ffelele maria · Pa
ratu cor meu · paratu cor meu · cantabo et
psallam in gloria mea · Az az Keg en zyuem
keg en zyuem · enekiek es tyntornalok
en dicheresegemben · Jaruluan kedig Da
uid ppheta vr istenhez · es monda · In tem
locu dno tabernaculu deo iacob · Surge

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

77 39.

Dne m requie tua · tu et archa sanctificacio
nis tue · Az az · leltem helt urnak · es sa
bort iacob istenenek · Delfel uram te nyu
godalmadban · te es te zentsegednek zekremye ·
Talpat az atya mendenhato isten el teulde
az angelokat · hogy meg latnyak az zuz
mariat · melyet dauid ppheta dicchirt
vala · El menenek az angelok nazarethe
latny zuz mariat · s nagy melto ssagos
zeep zuzet · hyt mysteriom latottak volna
az angelok · hogy illyen igeen zeep es men
den malaztal tellyes · El chodalkozanak
ranyta az angelok · es ky denek mondany
egy masnak · Ipec est que nescruut thoru
m delicto · habebit fructu in respectione
animaru sanctaru · Az az · Es az tyztasa
gos zuz · ky megnem zeplensenyt · sem
myseskendetyuel · sem bezedeuel · sem gon
dolatyaban · annak okaert az teub zen
tekkel egyetemben · kegy zuzessegnek hy
nat es meuelcheet · es meg terueen az
angelok atya istenkez · dicchyreek az zuz
mariat az felsegeb uyralnak hazaban

mondtam · O ennek mendenhato istен · me
lly szeen szep az tysta nemzetseg · az az · az
az marianak nemzetsege · menden lelky io
szagnak es malasztnak fenessegenel · Mert
halalralan az en emlekezete · hogy lly esme
retes istenneel es emberetneel · Ezeket gal
uan az attya mendenhato istен · meg zere
te az zuz mariat es monda · Isane amau
et quesiui sponsam michi assummere eam ·
et amator factus sum forme illius · Az az ·
Es t zerettem es kerestem ennek en magam
nak legyulesemre vennem · es lettem az
en abrazanak zeretenne · Es vtan fyv ist
tetente zuz mariat · es monda · Ygy re
quies mea in seculu seculi · Ityt habitabo
ym elegi eam · Az az · Es az en nyugo
dalmam ennekuttul ennekte · it lakozom
mert valasztottam ennek · Zent lelek es
monda · Oportet eam michi preuenire
in benedictionibus dulcedinis · requiescat
ergo sup eam spiritus dni · sapiencie et
intellectus · Az az · Tel ennekem es zu
zet elenul vennem edessegnek aldomasy

ban · azert nyugoznyk ez vagyta bynak lelke.
beuldeszegnek es ertelmnek lelke · es tolsat
ez Jdeuben es ezentepben begese es zerze
az felseges eurek zent Jaromsag · Jhsz az
zuz mariahsz gabriel archangyal bochat
tatneek · es ezutet ky keuzetnetnek alyan
dolgaual megz kazdagolya · ee az zuznek aka
ratyat megz kergetye · es megz leuecen legottan
ystennek fyat melyeben fogadgya · ezetet kyal
uan dauid propheta · nagy kyalat ada yste
nek · es nagy eurevmmel megz tere az zent
atyahsz monduan · exultate deo adiutori
nostro · iubilate deo iacob · euruengyetek
ystennek my segedelmeuntnek · edessen
enekelyetek iacob ystenenek · Talsat mynd
az zent atyat fel kelenek az zuz maria
nak dicheretire · es kezdenek nagy
edesseguel enekleny monduan · Te nagy
zuz maria hierusalemnek dicheussege · te
nagy az my nepeuntnek myzteresse ge · ennek
okaert leez aldot eurette · Azert zereteu
ysm my es · menere lelet dicheretuent nagy
allatossagual ystent · az es zulelnek mel

rossagos dicheuſegeben · Iſalat aduan euneky
enne nagy ioteteleveul · kyaltuan my es az
zent atyaktol · hogy mynekeunk es adoſſek
malaſt es dicheuſeek · ez zeep es zepplen
telen zuz marianak keuſbe iarasa myſat ·:

It kezdetyk ymmar azvol valo irab · my
keppen idueſle zent gabriel archalgy
al · az zeplentelen zuz mariat · Az elen
ſtemmek felſegeb fyanak melloſſagob
zent zuleyect · ez keppen monduan ·:-

Miſus eſt angelus gabriel adeo m ciuitatem
galilee cui nomen nazaret · ad virginem
deſponſatam viro · cui nomen erat ioſeph
de domo dauid · et nomen virginis ma
ria · Luce primo ·

Kochpattatek gabriel angyal iſtentewl ·
galyleanak varaſaban · kynek neue na
zaret · ferfyunak regzet zuzhez · kynek
vala neue ioſeph dauidnak hazabol ·
es az zuznek neue maria · Ezeket irta
zent lukac keuanguenek elſew rezeben ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

41.

Zeretes atyamfiaj ha ez felyeul mondottakat
gyuttben hegyzett · melj igeek mondatnak
az zent euangelyomban · Meg lellyeuk hog
zyunek nagy allatossagaual bel tyztelmeunk ·
zent gabryel archangyalt · ky istenteul bocsat
tatek · az aldot zuz mariahz · Bizonual mjn
den legyaat kewuet ielesul harmadbol igaen
dycheretes · es meltosagos tyztessegtel fogya
dando · Hewzer az legyaat az kewuet · melto
sagos tyztessegtel fogadando · az kewldes
nek meltosagabol · Masodzer · az dologgnak
nagy allagy nelkyl waltabol · kyert kewldetett ·
Harmadzer az zemelnek felseges waltabol ·
kylsy kewldetyk · Ezenkeppen mendenekben
adatyk mjnekewnk zerelmesnek es tyzte
lendewnek zent gabryel archangyal · Azert es ·
mert en kewldetek az mendenecknek fel
seges teremtes istenetewl · az weeghetetlen
meltosagnak istenetewl · Azert es · mert en
kewldetek mendenecknek felette nagyssagos
nelkyl dologgert · az istenj meg testesewlesseert ·
es mjnekewnk igaen haznalatos dologgert ·
Harmadzer azert es · mert en kewldetek

nagy felsegeo zemellyel · Az az · az aldot zuz
mariahoz · menyorzagnak kyralne azzonya
hoz · es ez velagnak azzonyahoz · hog euttet
idueglye · hog zent gabrielnek hyrdetese
nyat · istennek fya ala zalyon az zuzen
melyben · es nyunket meg latogasson ·
tamaduan felyeul az magas menyorzag
bol · Mert nyilteppen enzzel · nyitoron
az fyelemyle madar edesseden eneken ·
atoron zotot le zallany az harmat ·
ezenteppen ez menyey fyelemyle zent ga
briel archangyal · nyitoron meg enek
le az meggel folyo edes eneket · Az az ·
az aue mariat · Atoron istennek fya
le zalla menyorzagbol · az zuznek me
heben · az nyj idueffegeunknek nyelven
detyert · ennek okaert zent lukac ez har
makat hyrdetyj az euangelyomban ·
zent gabryel archangyalrol · mond
uan · bochattateek gabryel angyal
istenteul · hme az bochatonak meltosaga
mert istenteul bochattateek · Az ferfyu
nak iegyzet zuzlyez · hme az zemelnek

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

felsege meltossaga · kyliez bochattateek · mert
az zuz mariahoz · Az dologynak nagy vol
tarol kedeg kyert bochattateek · es pre
dykacyonak folyasaban meg mondatnak ·
Azert ez angely bochatasrol es gyrdetes
rewl atarnan zolny · harom tanolsa
gonk lezen · Elsew tanolsagonk mon
datyk · angely gyrdeteesnek auagy bo
chatasnak · Masodyk mondatyk my
nemew abrazban valo ielenteesnek ·
harmadyk mondatyk · meltosagok
nak meg tartassanak · : —
Mondam hogy elsew tanolsagonk monda
tyk · angely gyrdeteesnek auagy bocha
tasnak · kyrewl tamadnak neegy keer
desenk · Elsew keerdees ez · hogyha isten
fyanak meg testesewlesenek zentsege ·
zentseg valae altolmas valae meg
gyrdettetnyy az zeppleutelen zuz maria
nak · auagy nem · Masod keerdes ·
hogyha ez isten fyanak meg testesewlese
nek · chak angely gyrdeteesnek mysatta
tellette lennyy · harmad keerdes ez ·

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

hogy mely tar angelok teffeul tel vala ter
lenny az angelnak · ky bochattatneek az
mariahoz · isten fianak meg teſteſenleſe
ert · Negyed teerdees ez · hogha altol
mash valae · gabriel archahgyalt va
lyany menden angelok feluzent · isten
fianak meg teſteſenleſenek meg hyr
detteſſere · : – Az elſen teerdeſre · kyben
teerdetyk hogyha zentſeges valae altol
mas valae meg hyrdetnyi az zeppleu
telen Zuz marianak · isten fianak zent
ſeges meg teſteſenleſnek · anagy nem
Vetekeuttetyk ez ellen · hogy nem volt
volna zentſeges · Mert az ar iſten nyi
koron legen igeen feuzel az emberyi elmehez
ky eunyaga ideunek feuzbe vetese neteul
be iſamyk az lelekben · mykeppen zent agoſ
monyga · Azert nem lattatyk hogy zuke
ges volt volna · halalnek altala · istennek
ieunecſeet reſtben meg hyrdetny · az aldot
Zuz marianak · es meg az iſten fianak
meg teſtelenſe · vala regen elene meg
hyrdetteteuen iſaias ꝓpheta myat modu

85 43

Jme zuz fogad es zul fiat · Azert nem kala
zutfeges lennü az meg kiirdeteesnek angel
nak mipatta · Ezetnek ellene kagyon az istenü
iranat buzonsaga · es az istenü beuletfeffeg
net zer tartasa · ty femmü altalmatkant
nem kagyü · Azert altolmas volt angyal
mipat meg kiirdettetnü · iften fianak
meg ~~teftelenfe~~ teftefenfese · & teerdefre ezen
teppen feleltetnik · kogy zutfeges vala meg kiir
dettetnü az aldot zuz marianak · kogy ez vol
na fogadando criftuft · fok otolert · zent Hie
mas doctornak es nagyü albertnak monda
fok zerent · Elenzer zutfeges vala meg kiir
dettetnü zuz marianak azert · kogy az ez ev
telme meg tanuftatneek es meg vilagofu
tatneek · Mert miftoron az elme iftenhez
penzelb es belyeb legen · kogynem mynt az
teft · Nem illic kala · kogy az iftennek beul
chefsege az zuz marianak melyeben lakozneek ·
ez neteul · kogy elenzer az zuz marianak ez
elmefe kiirnek velagoffagaual · es az felfegos
beulchefsegnek efmeretnüel meg feneklett
nefet · Es ennek otaert elenzer kellet az

zuz marianak elmenenek meg ertenii es meg
esmerniy azt · hi ez benne lenendez hala · mely
leut az angelv lyvldetesnek mvatta · minek
elevtte cristusnak testeet fogadnaila · vgy
mond zent agoston vrnak igenerevl mond
uan · bodogo az zuz maria beneen vagy
fogaduan cristusnak lyvtyt · hogyem fogad
uan cristusnak testeet · es meg vgy mod
vgyan ottan zent agoston · Az anyan vokon
zan az zuz marianak semmyt nem hazvalt
volna · ha az zuz maria cristust bodogban
nem viselte volna zyvnyuel lyvtnek mvatta ·
hogyem mvnt ez testeet ez melyeben ·
Masodzer zvkseges vala meg hyrdetteny
az zuz marianak azert · hog az marianak
keuansaga es myelkevdetyi kellemetes len
ne · Mert az vr isten nem zeret erevnel
valo vagyi ketelen valo zolgalatot · hane
zabad akanat zerent valo zolgalatot · my
keppen zent agoston mongya · dauid pro
pheta mondasa zerent · Akaratom zerent
aldozom teneked · es vallast tezek te nened
net · mert 10 · Annak okaert myndoron

87 144.

azzonnyonk Zuz maria kyualtteppyen es fel
segesben valaztatneek istennek Zolgalatnyara.
mellet es melyeben vilagi. tellenel eeltette.
karnyain viselte lyordoztta. illic vala lyog
az angelnak hyrdetese mynt az Zuz maria
akaratnya Zerent adnanya esmagat isten
Zolgalatnyara. Ezyre azzonnyonk maria es
magat teegnek allanla mondvan. Jme
vrnak Zolgalo leanyna. Ynarmadzer Zuk
seges vala meg hyrtetetnyi ezert. lyog az
marianak akaratnya engedety ky ielentet
neek. Mert lya az testy lyazassagban tereste
nyk vagyi Zukseg az rea engedees nyluan.
nagyal jutab Zukseg az lelky lyazassagban.
Mykoron nagyob legyen az lelky Zertezees.
hogynem mynt az testy Zertezees. Es ennek
okaert. lyog mutattatneek nemynemew
lelky lyazassag istennek fyia tenzett. es az
embery termezet tenzett. Azert vartatyk vala
az angely hyrdetesnek mynatta. az Zuz ma
rianak akaratnya rea engedese. telyes
embery termezetnek tapaben. Ennek
okaert mongya Zent agoston mondvan.

Obodog zuz maria mynd ez fogoly belazz.
Marya az eb teryl az atarabodat rea halo en
gedelmedet. Tegedet azzonyom ez belazz. az
ez lyztynek oltalmazoyaua teut. Ne atary
keesned nemes zuz. syeteteszt felely igeet az ten
uetnek. eb fogazzy fiyat. Azzy lyttet. eb erez
ysteny rozagot. Mongyad ime urnak zolgaly
leanya. legen ennekem te igeed zerent.
Eb kesedelm nekul bemegyen cristus. az
te zuzen hayla kodban. Negyedzer zentseges
vala meg hyrdetetnyl az zuz marianak
ez okaert. hogz az ur ysten inkab tyztelteteszt
eb ember megz tanyytatneek. Mert az ur
ysten tyztelteteet vagy tyztelteteyt vala ez an
gely hyrdetesben. az ez hatalmassagaban.
ezben hogz ezneky zolgay angelok. Tyztel
teteyt vala ez bevlcheszegeben. ezben vagy
ezbevl. hogz az my meg zabadulasontnak
mogya. az my el vezeseuntnek mogyat
igazan talala elevl. Mykoron az ur ysten
az ez bevlcheszegevel. az zuzet io ~~ang~~ angel
nak myatta meg tanyyta. Mykeppen az
gonoz angyal az zuz euat meg chala.

x az az. az mariat

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

8945.

Ehmegh azert · hogh ember megh tanesstat
neek az allatossagra · ezben hogh az el vetet
emberi termezet · istennek es angelohnak
gyenlesseges ellensege · elenzer istentevl an
gelnak misatta idvezletirl · es ezben isten
nek io volta es tigteltetirl · ki ezbevl feenlirl ·
bizonual ezbevl ember es megh tanen
tatirl kiltre · istennek entzedesre · es en
zedelmessegre · Jvz marianak peldaja
val · — Masodzer terdetirl
hogtha ez istenii kiirdetesuek tel valoe
lenni chak angelnak misatta · tattatirl ·
hogh ez istenii kiirdetesnek tel vala lenni ·
valamelii zpheta vnyat · Mert cristusnak
test fel vetele kiirdettetirl vala az oo ter
meenben · zphetaknak es patriarchaknak
misatta · Annak okaert az Jvz maria
nak es · tel te vala megh kiirdettetnii
vala melii zent zphetanak misatta · ennek
felette · az nagyobnak nem tel tanen
tatny · az kisebnek misatta · de azzo
nyonk maria nagyob vala az an
gelnal · mert istennek tedvesb va

la · Azert ez hirdeteſnek nem tellet lennij an
gelnak miſatta · Eſmegh ez megh ereuſſeteſſ
illyen okoſſagnak miſatta · mert oz nagij an
gelotnak lezen ielenet iſtenteul valamelij do
logrol legottan hiſamar · de oz iſtennek anija
mendenetnek felette fel magaztatot · Azert
lattatiſt hogh tellet lennij ielenetnek iſten
teul · iſten fiianak megh teſteſeuleſereul ·
menden angelij hirdeteeſneteul · Ennek
felette azzonijonk maria · hiſtnek es malaſt
nak velagoſſagabol · eſmerij vala es hiſſij
vala ezt hirſeggel hogh iſten fiia megh teſte
ſeulenden · hogtij meegh es anijanak me
heben vala megh zenteltetett · Azert nem
lattatiſt · hogh angelnak miſatta tellet vol
na lennij oz megh hirdeteſnek azzonijonk
marianak · Es teerdeſre feleltetiſt zent
tamas doctornak mondaſa zerent · es
nagij albertnak mondaſa zerent · hogh
iſten fiianak zentſeges megh teſteſeuleſenek
tiltoſſaganak · ſemmijnemew emberneh
miſatta nem tellet megh hirtetettenij azzo
nijonk marianak · Mert oz teuſſebetnek

Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

az nagyobbattul tel venni kilatkozattot.
mikeppen zent illenes mongya. de sem
minememis ember azzonyok marianak
felyeb valo nem volt. hy minden apheta-
es menden zenteket felyeul mynd vala. ma
laznak velagossagaual. es zentsegnek er
demel. Azert nem tellet sem egy ember
nek mivatta meg kiirdetternij azzonyok
marianak. az isten fianak meg testesez
lesenek. hanem angelnak mivatta.
Jol lehet hogy hos azzonyok maria az an
gelotnal es. nagyob volt. az istennij vala
tasnak vetele zerent. es menere az melto
sagra. melij meltossagra valaztatot isten
tul. Vala hogy kiffeb azzonyok maria
az angelotnal. menere az allapatra. Me
rt azzonyok maria vala ez telen valo
eletnek allapatyaban. de az angelok va
lanak az ennek eletnek allapatyaban.
Sem choda ez. hogy azzonyok ez keppen kiff
eb volt angelotnal. Mert meeg cristus
vront es. meg kiffebbe ittetett angelotnal.
az en keen zenuedhetem eletenek okaert.

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Masod reze tanulsagontnak mondatyk.
nyjnemes abrazban valo jelenessnek.
Az az · nyjnemes legen anagy volt ga
briel archangelnak jelenetyj · azzonyp
nk mariahoz · tyjrevl lehetnek neegy
elmeeltendesevk anagy gondolatok ·
Elsew elmeeltendees · az angelnak be me
neserevl · Masod elmeeltendees · az zz
marianak foglalatossagarol · Harmad
elmeeltendees az zuznek allasarol · Ne
gyjed elmeeltendees · az angelnak lata
sarol · Mondam hogy az elsew elmeel
tendews az angelnak be meneserevl ·
az az · hogy ha az angyal anyo be teue
ment be az zuznek imado helyjeben ·
anagy tedeg meg nyjlotta az aytot az an
gyal · Ewre feleltetyk remidedenn nagy
albertnak mondasa zerent · ez teppen
monduan · Hirjllent gabriel archan
gyalt be menyj az zuzhoz · ayto be te
ue · Ez ezt telyette az angyal az ew ter
mezetenek gyengesegeert · es az eez
berel vet testnek · nyjnemewsegebevl ·

vagyis minemes boltaert · Mert mikeppen
zent agoston mongya · az angelok teszent
vegnek magokrol tiztasságos eczebenl · hikbe
meg telennek · Azert be mehetet az angyal
asto be retesztuczn · zent bernald es vagy mo
nd · hogy nem tel weletendw egyenl · hogy az
angyal nyluan lelte holna az zuznek asto
yat · kynek buzonual zandekaban vala el
futny emberetnek gyalorlasat · el tanoztat
ny emberetnek uel valo zolast · hogy az
imadkozo marianak es silencziома megne
hayborettatneek · ennek felette altolmas va
la lelky ertelm zerent es · hogy az angyal
az zuznek imado helyere · asto be retesztuen
menne az zuzhez · hogy ennek nyalka tegyez
tetnellek · hogy az istennek fya kynek teste
leuseet az angyal hyrdetny vala · Az zuznek
be retesztet melyeben menne · es zuletneek
be retesztet melyberul · Ezechyel prophetanak
mondasa zerent · holot vagy mond · Ez kapu
be retezue lezen · es ferfiu nem megyen al
tal es nyalka · Mert ur isten megyen be
es ky ies es altala ·

Masod elmeelkendees · azzonnyonk marianak
az idenbe vala foglalasarol · az az · mynemew
myelkendeteenkben vala foglalvan azzonnyonk
maria az ew imadohelyeben · es mynemew
dologban lele ewtet az angyal · Ezre feleltenek
doctorocknak mondasok zerent vewidemm ·
hogy azzonnyonk maria az idenbe vala fog
laltatvan · neegy fele myelkendetben ·
Elenzer oluas vala zent iras · Masodzer
al vala istenyy elmeelkendesenkben · : —
Harmadzer syrvan fazkodyk ohayt vala ·
Negyedzer allatossan imadkozyk vala ·
Elenzer mondam hogy azzonnyonk maria
oluassa vala az Otenvven belyy zyvetaknak
zent kenyvevyt · kynkben valanak igyrelek
az cristusrol · es mykeppen mondatyk allta
tos doctorocktul · es hyytetyk kegyelessen · Hogy
mykoron az angyal mene azzonnyonk ma
riahoz · akoron oluassa vala isaias zyveta
nak es mondasat · Yme zyz fogad es zyl
fyat · es hyvattatyk ew neue emanuelnek
Ezeket oluasvan azzonnyonk maria · anne
nagyy allatossagva indultatyk vala · hogy

az ez zivenek belsez rezebeul mondanu keze
reittetik vala ezeket. O mi atyankanak
istene. erdemleneem akar ehak egyizer latno
az zuzet. hu fogadando az te zent fiadat. hi
ez zuznek zolgalatyara adnam ennen ma
gamat tellieszegyel. mendeneket el hagyu
uan. ehak az ez labay nyomayhoz vakazkodna.
O valyon elette en addeg. valyon en istene
latome en az zuzet. es az ez fiat. O akar ehak
egyizer bochattatnam esnu. ez emberu nem
zetnek megz valtoyanak es idueztenyenek.
ez kyssed zuletet isten fianak ehokolasara.
O lya en ez edes gyermeket karyanimmal
megz zorentyatnam es edes eztelecssel kezr
nyezl velletnem. es ezneky aytatob zolgya
latot telietneek. — Masodzer azzonyonk
maria al vala istenu elmeelkendezesekben.
Mert nagy albertnak mondasa zerent. azzo
nyonk maria akoron vala tellieszeggel fel
emeltetent az istenu nyilasszatya. hu tellies
seggel be tevltetik vala malaztnak edessege
uel. tellieszeggel keduessentetik vala az edes
zuz maria. es tellieszeggel dicheritetik vala.

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Es mennyuel jutab felyeb emeltetyk vala azo
nyok maria istennek esmeretyre · annual
jukab ala zal vala ezmagra megy alazasra.
Meltathannak alettuan ezmagat · istennek
anagy chak menteel fok tyssek zolgalatyara.
Annak okaert nem choda · hogy illyen ala
zatos jmadsag · altal hagyja vala az egye
tet · Mert iruan vagyon fijrac fija iesus
tesmiuenek hatmyc esterad rezeben · mond
uan · Az maga megy alazotnak jmadsaga
altal hat tesdesztet · es el nem tauozik ad
deg mygnem megy tekentyi az felsegeb iste.
Jarmadzer azzonyok maria syruan faz
todyk vala · Mert tegyessen tel hymny · hogy
az angelus hyrdetesnek ideyen azzonyok ma
ria · tenanya vala nagy edesseges allatob
tenansagyal · isten fianak es velagra ter
uetect · emberyy nemzetnek megy haltasa
ert · Mert hya abraham tenanta crystusnak
napyat latny · hya menden zentek o ternen
ben es zphetak akartak latny nagy tenan
sagyal · nagyal jutab akarta es tenanta
latny crystusnak ternuetect azzonyok maria

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

Negyedzer azzonnonk maria · allatosságtzal jmad
kozik vala · Aztt mond zent bernalb · az misub
esten · Be mene az angyal · az nittob damoudan
hol az Zuz maria · az ez alitoljat ezmagara be ve
kztuen · Jmagtja vala ez mennyeu atyat reittevk
ben · Mert lja terektelen vanosnak fogantatasa
ator hjrdetteteek meg az ez atyanak · mikoron az
ez atya foglaltatot vala az istenn aldozatban ·
Nagyal jntab bizonban idnezettenknek fogan ta
tasa · akoron hjrdetteteut meg azzonnonk maria
nak · mikoron volt allatossagban es jmadsagban ·
Mert akoron azzonnonk maria · zokasanak felette
tzeryedetessb vala · es zent leleknek tenetyuel meg
kentetent · es malaztnak edessegeuel meg bizagtal
tatot vala zokasnal jntab · es alazatos elmeuel es
allatos zivuel az edes Zuz maria · kezuuezen zemek
kel · ~~es orchaual~~ · es memyekre emelt orchaual tzin
mond vala · O kegelmesseges isten · kij az te io koltod
dal ez velagot teremtetted · es angelokat es embe
reket te kepedre teremtetteel · irgalmaz az jmmar
el vezent embernek · Nissad meg te irgalmassagod
nak zemeyt · es zalle · Jezuel kegelmesseges isten
kerlek tegedet · jezuel ne nezzed emberetnek ben

nekek · de nezzed te irgalmassagodnak sokassagat ·
Mely irgalmassagoddal igyerted te magadat ·
my atyankank iesuendesnek · es embert meg
zabadeytandonak · ezekek es ezekhez hasonlokat
imadnan zuz maria · Jme kornak angela alla
pek · es velagossagot euttebe az zugnek ex hall
lotaban · :

Harmad elmeelkendees anagy do gondolat · az zuz
nek allasarol · Az az · hog mikoron azzonk maria
hog az angyal iesue · Azzonnok maria az iden
ben le terjeztesdnen imadkozik halae · nagy
eshueen · nagy aluan · nagy terdeyre le terde
peluen · ekke meg felel nagy albert mondua ·
Hirlyenek az bodog zuz mariat · az angelnak
iesuetyl kovon · es terdeyk meg hayktuan · es
ex tizta kezeyk es zemeyk menyorzagban fel
emeluen · az irgalmassagoknak atyaly az aita
tos imadsagokat exitenyl syralmaktal · isten fy
anak meg tesetesenleseert · es az be iesue angel
nak elenben tiztessegyel fel kelnyl · mert ezek
az tiztessegkez ilnek vala · es ezenkeppen az zuz
az nyl kenzentresel meg haborodnan · feye le hay
tuan al vala · Mert ezenkeppen zokot irattatnyk

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

99
50.

es · keszennsegesben mindenest anya zent egy
hazban · Vegezetre es el veven az Jr maria az
angeltol az hirdetest · hiveen engede vea · es
nem tetelkendeek ezetet hamar be tellyesedny ·
es esmegh le terdepenliveen es terdenre az fevldve ·
es fel emelveen es zemeyt es kezeit menyorzas
ban · es nagy esvesmnek mipalta · zivenek gyer
kerebevl hy hatvan hy folyvan az sirralmak · ay
tatossagval kevanyan monda · legen en nekem
te igyid zeren · es ezentessen fogada istent es em
bert · ezen modot kel tartany azoknak · hyk az an
gelnak kezebevl · az az · az papnak kezebevl ne
zyk crystusnak zent testeet ·

Negyed elmeelkendees az angelnak latasarol ·

Hogy ha azzonyonk maria az angyalt testy latassal latta
vagy chak ertelmi zerent · Talat ezvevl vetekendhet
neel te · hogy ez isten fianak megy testeseulesenek kel
let megy hirdettetnek angyaltul · ertelmzerent va
lo latassal · es nem testy latassal · Mert az ertelm
zerent valo latas iob · az testy latasnal · Mert azok
nyk ertelm zerent valo latassal lattak crystust · bo
dogoknak hirdettetnek · nyk megy irt zent vanos
kennyuenek hyzad rezeben mondvan · bodogok

Hyk cristust test zerent nem lattak · es hittyk · Hyk
kedegh cristust chak test zerent lattak · mikeppen
pilatus es az megh fezettetek · nem hittuen en
tet lennij istennek · ezek nem bodogeztatnak
magij nem mondatnak bodogoknak · Azert
mikoron iob legien az ertelm zerent valo latas ·
Lattatik hogy kellet volna ielennij az angelnak ertelm
zerent · Ennek ellene vagyon zent doctoroknak
mondasa ertelme · Azert ~~mongya~~ zent agostonos
nemesnemen predicatiojaban eles hozza zy
mariat · Hy igy mondot · Jesue en hozzam gabriel
archangyal orchaual fenledezuen · vulpiattal
fenelueen · ravasaban chodalatos · Ezek kedegh
nem tewrtenikeinek egyiks keppen · Hanem testi
ielenetben · Azert az angyal testi ielenetben ielent
megh azzonijonk marianak · O azert en lelkem
elmelkedgyel gondolkodyal mastan kerlek tegedet
es velagnak azzonija mikeppen kezdiiered
fiyralmas zemekkel · vidam orchaual · te idueſſe
gyedert es mijnd tellyes emberij nemzetnek meg
valtasaert · hogy istennek fija el bochattasſek ·
Gondolyad megh o en lelkem · mikeppen az angy
al kegyottan hamarsagyal aytok be vekezttuen

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

101
51.

be mene nagy velagossagtol · es le terdepesl
veen idueszle az edes Jesus mariat · Tondolyad
meg mintegyen meg inyede az Jesus maria · es
fel telueen az le terdepelt angelnak elenyben ·
alazatosson es aytatosson fellet le lyaytuan · az
istenyi izenetet algatuaan al · O en lelkem
menyibe az aldot Jesus marianak edes Zsinyben · sent azt mondom menyi be · az istenyi ma
gyar tellyes Zsinyben · Menyi be te illyen igeen
nagy azzonysodnat Zsinyben · mintegyen isten
Zsolyenet Zsinyben · kyben al mynden te ki
gyaztalasod · mynden edesseged · mynden tel
lemetesseged · kyben marad monno remense
ged es te idnesseged · Menyibe megen mondom
O en lelkem az Jesus marianak Zsinyben · es
lassad mint ereg · mintegyen inyedet meg illyen
nagy vilagossagtol · es lassad mintegyen
edesteggyek az istenyi edessegben · Zsalya az
Jesus maria az igetnek zerynt · es meg retten
az kenzetnetnek Zoktalan vissagatol · es reul
vigaduan · mert idueszletyk mendenetnek
teremtes istenetel · es mintegyen alentanaya
magat meltonak il nagy kenzetnetre az Jesus
maria · nem tugya · es reul az Jesus maria az

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

angyalnak latasabol. Ennek mert legottan
lezen istennek anya. es menyeknek azzonya
es angelotnak kyralne azzonyaua Zerez
tetyk. O bodog Zuz maria mene nagy en
vemue hagy melto es tyztessegre. kyl istent
meltoltad fogadnod. melyet megnem fogha
tot mynd ez tellyes helag. kyl bellyetl kyl go
dollyagya meg O en edes azzonyom maria
mene edessegyel beuelkezdyk hala az te edes
Zyued az ideuben. mystoron az angelnak edes
segeb igerget fogadod hala. te istenedtevl. kyt
mendenekuek felette Zerec hala. O melly nagy
edessegyel beuelkezdyk hala te Zyued. mysto
ron hallod hala teneked igyrnyl istennek
fyat. Tenen magadat hallod hala lenny bo
dognak mendenekuek felette. es erzed hala
magadat lenny tellyessek malaztal. O en
lelkem lya en az ideuben ot boltam volna. es
az angellal egyletemben e en terdemre
esueen te elevtted en azzonyom el terjedett
tem volna. bizonual en teneked peenyer
getttem volna es azt montam volna. O dy
chensegres azzonyom mynden chyllagok fe
let fel magaztatot. halgassad mene nagy

100
52.

Dicheresség neked hirdettetik. Ime mely fiu ne
ked igirtetik. Ime mely nagy hagyalatossag
re miattad mind ez tellyes valagnak keves
tetik. Azert kerlek edesseges Isten ne akarj
kesned. felelj az angelnak. es fogasdjad
istennek fiat. az te meg zentelt mehedben.
emlekezzel meg edes maria. hogy mi er
tenk bennesetert. kinek te valasztatot. hogy
legy istennek bizon anyja. Azert kerlek
hogy solya ne akarj mi rolunk el feledkezny.
fogasdjad az igeret. hogy legy istennek
Isten zuleye. angeloknak kiralne azzonya.
mind ez velagnak chagarne azzonya.
es bennesetnek zozolonya. hogy te miattad
adassek minekenk mennyey dicheresség.

Országos Széchényi Könyvtár
ANTALFFY KÖNYV-TÁRA

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

53.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

57

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

58

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

559.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

03

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

61.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

62

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

© Országos Széchényi Könyvtár / National Széchényi Library